

SIAMO DI NUOVO INSIEME

De puțin timp s-a încheiat *Carnavalul de la Veneția*, un eveniment grandios, cunoscut deja în întreaga lume pentru frumusețea și diversitatea costumelor și măștilor, ce încântă publicul. Această sărbătoare ce precede postul Paștelui, „la Quaresima”, a fost concepută încă de acum 900 de ani ca sărbătoare publică în care oameni din toate categoriile sociale puteau să se întâlnească și să-și spună secrete, fără frica dezvăluirii identității, rămânând anonimi sub protecția măștilor. Istoria măștilor venețiene începe abia pe la jumătatea secolului al XII-lea iar artizanii care le făceau erau denumiți „i maschereri” și aparțineau breslei pictorilor. Împreună cu „i targheri” concepeau ceea ce vedem azi, măști din carton presat pictate pe stuc și împodobite cu panglici de tot felul, pietre și țesături. Măștile venețiene au fost folosite nu numai în perioada carnavalului ci au fost permise și de ziua sărbătorii Sfântului Ștefan (festa di Santo Stefano), de Martedì Grasso, ziua de marți ce încheia festivitățile Carnavalului, ziua dinaintea lui „mercoledì delle ceneri”, în timpul celor 15 zile ale Înălțării Domnului, iar măști precum Bauta și Tabarro (mantie neagră) erau permise și în timpul unor sărbători ale Republicii Venețiene. Nu pot să nu amintesc aici cele mai cunoscute măști ce pot fi admirate în timpul sărbătorii, Bauta, Bernardon, Brighella, Colombina, Rosaura, Pantalone, Larva, Gnaga, Domino, Medico della peste, Mattancino, Moretta, Uomo selvaggio, Zenda, Zanni, Fracanapa, măști care de-a lungul timpului au fost perfecționate și împodobite, ajungând admirate de întreaga lume.

Carnavalul Venețian oferea oamenilor șansa de a uita de problemele lor cotidiene și de a se distra, indiferent de statutul lor social, admirând atracțiile sărbătorii: acrobați, animăluțe dansând, saltimbanci, trompetiști etc. Vândătorii ambulanți, de asemenea, își promovau cele mai bune produse care au intrat în istorie ca fiind tipice acestei sărbători: fructe uscate, binecunoscutele frittelle, buggie și dulciuri de tot felul.

foto: rosalto.ro

Veneția intră în istorie ca o lume superficială, a distracției, a decorațiunilor, patria unor artiști ca Tiepolo, Carriera, Longhi, a stilului „Comedia dei Caratteri”, a unuia dintre cei mai cunoscuți scriitori, Carlo Goldoni care, de altfel, a și dedicat o scurtă poezie Carnavalului, în care este revelat spiritul acestei sărbători: „Qui la moglie e là il marito / Ognuno va dove gli par / Ognun corre a qualche invito, chi a giocare chi a ballar”.

Sărbătoarea a fost întreruptă o perioadă lungă de timp după căderea Republicii Venețiene, fiind reluată abia după aproximativ 200 de ani și ajungând ceea ce este astăzi, „una festa grandiosa” ce atrage mii de curioși din toată lumea, ca o descătușare pe care o percepem ca necesitate a tuturor contemporanilor din toată lumea, dovadă a universalității nevoilor umane de orice tip. Suntem în Postul Mare, la Quaresima, denumire ce provine din latinescul *quadagesima dies*, o perioadă de patruzeci de zile în care creștinii se abțin, pe lângă altele, de la consumul de carne, de aici provenind și denumirea Carnavalului (Carnevale = carnem, levare = eliminarea cărnii). Perioadei de relaxare, îi urmează o perioadă de penitență disciplinată. Un lucru care dovedește că toți suntem construiți la fel și chiar dacă sărbătoarea este preluată din calendarul catolic, este o bucurie a tuturor creștinilor și chiar și a celor de alt rit religios, ea căpătând caracter general și precedând o perioadă de lungă penitență, de purificare pe care ar trebui să o urmăm cu toții întru binele nostru al tuturor.

Pentru că acest număr al revistei va apărea chiar înainte de Sfintele Sărbători de Paște, vă doresc un Paște Fericit și multă sănătate.

Buona Pasqua!

SA
R
I
A
L
E
S
A
R
B
Ă
T
O
R
I
I
D
E
E

IANUARIE • MARTIE

FONDATA ÎN 2007

NR. 85-86 • SERIE NOUĂ
IANUARIE – MARTIE
2019

ISSN 1843-2085

Revistă editată
de Asociația Italianilor
din România **RO.AS.IT.**
cu sprijinul financiar al
Guvernului României,
prin Departamentul
pentru relații interetnice

Membri fondatori

Mircea Grosaru

Ioana Grosaru

Director

Gabriela Tarabega

Redactori

Clara Mitola

Dan Comarnescu

Roxana Comarnescu

Design & producție
squaremedia.ro

Asociația
Italianilor
din România
RO.AS.IT.

asociație cu statut
de utilitate publică

Str. Ion Câmpineanu
nr. 3A, etaj 1, 010031
București
Tel. +4 0372 772 459
Fax: +4 021 313 3064
ufficio@roasit.ro

www.roasit.ro

ACTUALITATE / ATTUALITÀ

Foto: Altea Condrea

- 04 | Ritualul Pascal Ortodox
- 07 | Încondeiatul ouălor de Paști
- 08 | Conferința Națională a Asociației Italianilor din România - RO.AS.IT.
- 10 | RO.AS.IT. organizează Concursul național de limbă maternă „Eu vorbesc italiana”

CULTURĂ / CULTURA

- 12 | Festivalul covrigilor cu ou
- 14 | Lucia Condrea. Har și credință în meșteșugul închistrării ouălor
- 16 | Doi rafinați artiști italieni născuți la Tulcea / Due raffinati artisti italiani nati a Tulcea. Roberto Ruta și / e Stefano Ruta
- 19 | Recital Livia Teodorescu Ciocănea
- 20 | O trecere... Cronică de teatru
- 22 | Galileo Galilei. Eppur si muove
- 25 | *Sidereus nuncius sau Anunțul stelar*
- 26 | Al Caffè con Totò! File de jurnal

Foto: pinterest.com

SOCIETATE / SOCIETÀ

- 28 | Rugăciunea domnească, Tatăl nostru
- 30 | Santa Lucia sărbătorită în Comunitatea italianilor din Comuna Greci / Santa Lucia festeggiata nella Comunità italiana del Comune di Greci, Tulcea
- 32 | Sfânta Ecaterina, Patroana Romei, a Italiei și a Europei
- 34 | Povestea friulanilor agricultori din Craiova / La storia degli agricoltori friulani di Craiova

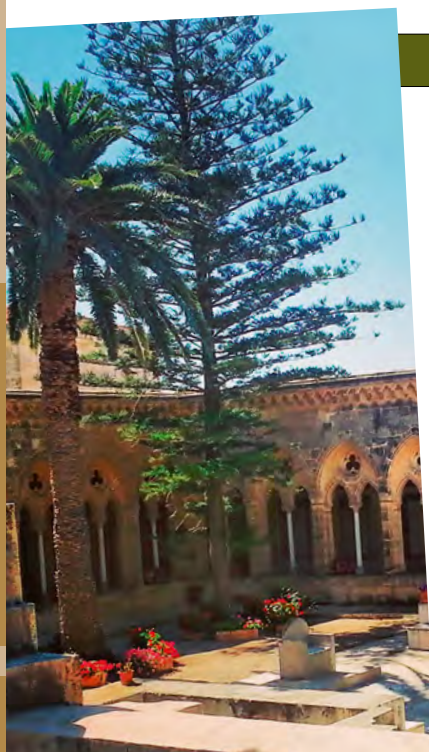

Foto: pinterest.com

37 | REȚETE / RICETTE

Ritualul Pascal **Ortodox**

La slujba religioasă din **Duminica Înfricoșatei Judecăți** se citesc capitolele 24 și 25 din *Evanghelia după Matei* ce prezintă *Judecata* la care vor fi supuși muritorii la cea de-a doua venire pe pământ a lui Iisus. Criteriul de judecată va fi legea iubirii universale propovăduită de Iisus și concretizată în fapte de ajutorare a celor aflați în suferință. Fiul lui Dumnezeu „va veni pe norii cerului cu putere și cu multă slavă”, „va ședea pe tronul slavei Sale” și va judeca toate neamurile pământului. Pe cei care au săvârșit fapte bune: i-au hrănit pe cei înfomețați, i-au adăpat pe cei însetați, i-au îmbrăcat pe cei fără haine, i-au primit în casă pe cei fără adăpost, i-au cercetat pe cei bolnavi, i-au ajutat pe cei din temniță, îi va așeza la dreapta sa, iar pe cei care nu au săvârșit asemenea fapte îi va așeza la stânga.

Celor din prima categorie le va dăru „viață veșnică”, iar pe cei din categoria a doua îi va supune la „osândă veșnică.”

Scopul slujbei din acea duminică este de a le aminti credincioșilor că sunt muritori, că vor fi supuși *Judecății de Apoi* și că prin post pot să își îndrepte greșelile pentru a ajunge în Împărăția Domnului.

În **Săptămâna Lăsatului Sec de Carne**, în biserică, zilele de miercuri și vineri sunt aliturgice, adică nu se săvârșește Sfânta Liturghie, nu se fac parastase; este o perioadă de comuniune și preoții îi sfătuiesc pe cei prezenți să meargă la morminte, să realizeze întâlniri cu părinții, fii, nașii și finii lor. De asemenea, preoții își cer iertare de la credincioși în cazul în care le-au greșit cu ceva, sfătuindu-i ca și dumnealor să facă același lucru unii față de alții.

Începutul **Postului Mare** este precedat de **Duminica Izgonirii lui Adam din Rai** (a **Lăsatului Sec de Brânză**), deoarece păcatul originar săvârșit de Adam și Eva prin călcarea interdicției de a mânca din fructul cunoașterii binelui și răului, sancționat cu alungarea omului din Paradis, a fost răscumpărat prin patimile și sacrificiul Mântuitorului.

În timpul slujbei sunt menționate definiția și funcțiile postului: „[...] postul este un mijloc de elevație sufletească, dominare a sufletului asupra patimilor trupești. Postul îl debarasează și îl

ușurează pe creștin de toate ispitele, de balastul și povara uneltirilor celui viclean care aduc întunecare gândurilor și tulburare cugetelor. El este o jertfă bine plăcută lui Dumnezeu, este un act de cult, un act de pocăință pentru păcatele săvârșite și un exercițiu care pune început virtuților de tot felul. Pentru creștinul ortodox, postul este condiție pentru dobândirea sfințeniei.”

Preoții atrag atenția că postul alimentar trebuie însoțit de cel spiritual.

de Elena Trifan

În fiecare an, după echinocțiul de primăvară, în prima duminică după prima lună plină, creștinii ortodocși sărbătoresc **Învierea Domnului nostru Iisus Hristos, Mântuitorul omenirii de sub puterea păcatului, Învățătorul Învățătorilor, exemplu suprem de iubire, dăruire, slujire, iertare și sacrificiu.** Sărbătoarea **Învierii** este precedată de o perioadă de șapte săptămâni de Post numit **Postul Mare** pentru pregătirea căruia biserica ortodoxă a orânduit încă o săptămână ce începe cu **Duminica Înfricoșatei Judecăți** (a **Lăsatului Sec de Carne**), numită și **Săptămâna Albă** sau **Săptămâna Brânzei**, deoarece în această săptămână este permisă consumarea de produse lactate.

În ceea ce privește postul alimentar în prima săptămână, în zilele de luni și marți, se recomandă post complet.

Pentru cei slabi este indicat să ajuneze până seara, după care pot mânca pâine și bea apă. Același post aspru se recomandă în **Săptămâna Patimilor** – luni, marți, miercuri, vineri și sâmbătă.

În restul zilelor, se postește astfel: de luni până vineri se mănâncă uscat o dată pe zi, iar sâmbăta și duminica se mănâncă de două ori pe zi legume fierte cu ulei și cu un pic de vin. Se recomandă evitarea excesului alimentar, a beției, a petrecerilor zgomotoase.

IANUARIE • MARTIE

Biserica Flămânda din Câmpulung Muscel, construită de Antrepriza „Frații De Niccolo”, cioplită în stâncă de Albești

Postul spiritual constă în rugăciune, participarea la slujbele religioase, săvârșirea de milostenii, iertare, mărturisire prin spovedanie și împărtășanie cu sângele și trupul lui Iisus.

Pentru felul în care trebuie să se realizeze postul spiritual revelatoare sunt versetele 14-21, Capitolul VI, din *Evanghelia după Matei* care se citesc în această zi: milostenia și rugăciunea să se facă în taină, să fie iertate greșelile altora, cel care postește să nu fie trist.

În timpul Postului Mare sunt oficiate slujbe speciale: **Pavcernița Mare**, **Liturghia Darurilor Înainte Sfințite**, **Maslu** și sunt citite rugăciuni precum: „Canonul cel Mare”, „Rugăciunea Sfântului Efreim Sirul” ș.a.

Rugăciunile sunt însoțite de un număr mare de metanii, în semn de participare completă la rugăciune, atât a sufletului, cât și a trupului.

Pavcernița sau **Dupăcinarea** este slujba de seară care se săvârșește după cină, la începutul nopții sau îndată după Vecernie (slujba de seară) și a apărut din necesitatea pregătirii spirituale a credincioșilor în caz că moartea ar putea surveni subit în timpul nopții.

Pavcernița Mare sau **Dupăcinarea Mare** se săvârșește în toate zilele din Postul Paștilor, afară de sâmbete și duminici, de asemenea, în afara zilelor de miercuri și vineri din săptămâna a 5-a a Postului Paștilor și miercuri și vineri din Săptămâna Pătimirilor. Prin intermediul acestei slujbe sunt exprimate sentimentele de mulțumire față de Dumnezeu pentru ziua care a trecut, de pocăință și implorare a iertării dumnezeiești pentru păcatele săvârșite în ziua trecută și cererea ajutorului divin pentru petrecerea nopții în pace.

În timpul slujbei au fost citite rugăciuni precum: „Psalmul 50”, „Troparele de umilință”, „Rugăciunea Sfântului Efreim Sirul”, „Rugăciunea Regelui Manase” și „Rugăciunea Sfântului Mardarie”. Se intonează alternativ cântecele „Lumină lină”, „Cu noi este Dumnezeu” și „Doamne al puterilor”. La sfârșitul Pavcerniței Mari se citește o rugăciune către Maica Domnului: „Nepătată, neîntinată...”.

Liturghia Darurilor mai înainte sfințite este o slujbă specială care unește Vecernia cu Liturghia. Liturghia Darurilor mai înainte sfințite a apărut din dorința credincioșilor de a se împărtăși și în zilele de miercuri și vineri din Postul Paștelui. Pentru aceasta, în Altar, se păstrează Sfintele Daruri pregătite sâmbăta și duminica.

Deși slujba este frumoasă în ansamblul ei, două momente impresionează în mod deosebit, ritualul Luminii și cel al ieșirii cu Sfintele Daruri.

Vinerea se oficiază **Sfântul Maslu**, slujbă pentru vindecarea bolnavilor care începe cu sfințirea untdelemnului, a pâinii și a făinii aduse de credincioși de acasă. Urmează citirea a șapte Evanghelii, câte una pentru fiecare zi a săptămânii. La plecare, credincioșii își iau acasă alimentele sfințite, fiind sfătuiți de către preoți să se ungă cu ulei în caz de îmbolnăvire sau, preventiv, să facă din ulei și din făină o turtă din care să mănânce dimineața, având efect tămăduitor mai mare decât anafura, deoarece sunt sfințite de șapte ori.

Toate slujbele care se oficiază în duminicile din Postul Mare scot în evidență momente, fapte semnificative din viața unor sfinți și a Mântuitorului, reprezentative pentru îndreptarea noastră spirituală.

Duminica Floriilor sau a Intrării triumfale a Mântuitorului în Ierusalim constituie un prilej de bucurie în Biserica ortodoxă, marcând totodată începutul Săptămânii Patimilor și prefigurând moartea acestuia ca element *sine qua non* al Învierii.

Pentru a împlini cuvântul Scripturii, Iisus a intrat în Ierusalim călare pe un asin. În semn de recunoștință, iubire și credință, mulțimea l-a întâmpinat cu aclamația „Osana! Binecuvântat este Cel care vine întru numele Domnului” și cu frunze de finic. Bucuria primirii lui are deja în ea germenele morții, deoarece arhieriei se gândea să îl omoare și pe Lazăr, nu numai pe Iisus.

În biserica ortodoxă bucuria primirii lui Iisus la Ierusalim este rețrăită de credincioși an de an într-un ritual al salciei sfințite.

Credincioșii aduc la biserică ramuri de salcie care sunt sfințite de preoți cu o rugăciune specifică și cu agheasmă. Ele sunt date credincioșilor acasă și păstrate, de obicei, la icoană pentru a îi apăra de rele.

Salcia, înlocuitorul autohton al finicului, este simbolul reînverzirii naturii, al renașterii, al bucuriei, al recunoștinței, al credinței și al primirii harului sfânt puternic și protector.

Salciei i s-a dedicat și un cântec intonat în timpul Procesiunii de Florii și la Liturghia din această zi, o transfigurare în legendă a suferinței Măicuței îndurerate.

Când lui Iisus i s-a pus coroana de spini pe frunte, Ea a rugat o salcie să o lase să facă o coroană din ramurile ei. Salcia i-a îndeplinit dorința, dar coroana nu a fost acceptată de cei

care contribuiau la îndeplinirea unuia dintre cele mai cumpbite destine din istoria omenirii: „Dar iudeii n-o lăsară / Cu cununa fără spini, / Că voiau ca el să moară / Sângerat și-n mare chin. // Atunci salcia miloasă / Nu s-a mai-nălțat în sus / Și-a rămas ușor plecată / Ca să-l plângă pe Iisus.”

În **Săptămâna Patimilor** care stă sub semnul tristeții, al suferinței și al doliului, au loc denile, slujbe religioase de seară, specifice acestei săptămâni.

În **Sâmbăta Mare**, la ora 23,30 se citește Canonul Sâmbetei Mari, iar la ora 24 are loc slujba de vestire și de slăvire a Învierii Mântuitorului al cărei element central este primirea și dăruirea Luminii Sfinte aduse de la Ierusalim.

După ce au aprins o făclie mare și frumos împodobită de la candela de deasupra Mesei Sfinte, preoții ies în fața altarului și dau lumină credincioșilor spunând cu glas tare de trei ori: „Veniți de primiți lumină!”

După aceea, în procesiune, cu Sfânta Cruce, cu Sfânta Evanghelie, cu icoana Învierii, cu cădelnița, cu făclii aprinse, în dangăt de clopot și în sunet de toacă ies cu toții afară cântând „Învieră ta, Hristoase Mântuitorule, îngerii o laudă în ceruri și noi pe pământ, ne învrednicește cu inimă curată să Te slăvim.”

Se citește apoi *Evanghelia după Matei*, XXVIII, 1-16 în care se vestește Învieră Mântuitorului. În zorii zilei de Duminică, Maria și Maria Magdalena se duc să vadă mormântul, dar găsesc piatra răsturnată și un înger șezând pe ea le dă vestea Învierii lui Iisus și le sfătuiește să îi anunțe pe ucenici și să îl caute pe Iisus în Galileea. Vestea le-a bucurat pe femei, dar le-a și înspăimântat, totodată, prin neobișnuitul faptelor. Iisus însuși le-a ieșit în cale și le-a sfătuit același lucru. Moartea a fost învinsă de Viață și întunericul de Lumină, Adam cel vechi de Adam cel Nou care și-a recăpătat locul din Paradis prin jertfa răscumpărătoare.

Se dă apoi binecuvântarea pentru Utrenia specială de Paști și se cântă pentru prima oară „Hristos a înviat din morți.”

Credincioșii primesc, de obicei, paști, pâine sfințită stropită cu vin, după care unii pleacă spre casă, bucurându-se că au primit o parte din harul sfânt, iar alții merg împreună cu preoții în biserică, în acordurile cântării „Canonului Învierii”, un imn al vieții celei fără de moarte, al Luminii, al bucuriei universale.

N.B. Pentru cei interesați, articolul dedicat Ritualului pascal catolic a apărut în nr. 69-70 al revistei **SIAMO DI NUOVO INSIEME**.

Încondeiatul ouălor de Paști

de Elena Trifan

fotografiile autoarei

În localitatea Ciocănești din județul Suceava se află un Muzeu dedicat Ouălor Încondeiate. O sală a acestuia găzduiește o expoziție cu vânzare de ouă încondeiate din toată Bucovina și o alta cu ouă premiate la Festivalul Național al Ouălor Încondeiate care se organizează de Lăsatul Secului înainte de Postul Sfințelor Paști.

Ouăle tradiționale autentice de Ciocănești sunt pe fond negru cu motive geometrice, în culori sobre: maro, negru, roșu închis sau vișiniu ce se regăsesc pe case, pe ouă și pe costume.

La nivel național se cunosc stiluri autentice de încondeiere, iar la Ciocănești se folosește stilul încondeierii cu ceară de albine naturală, ouă care sunt trecute prin baia de culoare. Cu priceperea gospodinei care a încondeiat ea însăși ouă, doamna muzeograf Marilena Niculiță ne explică etapele încondeierii ouălor.

Acestea se golesc cu seringă și se extrage conținutul sau se fac două găuri la ambele capete și se suflă, sunt apoi spălate (degresate), uscate, se acoperă orificiul / orificiile cu un capac de ceară.

Instrumentul cu care se încondeiază se numește chișiță, un fel de toc din lemn în vârful căruia se află un tub foarte subțire de cupru cu care se scrie. Se face modelul pe fondul alb al oului cu ceară de albine, se introduce în baie de culoare galbenă, pentru că se merge de la culori deschise la culori închise și se scrie modelul cu ceară.

Se ține 15 minute în culoare, 15 minute la uscat. În următoarea etapă se introduce oul în culoare roșie și se continuă modelul pe fond roșu. În final, este introdus în culoarea neagră, este scos din culoare și nu se mai face modelul pe negru pentru că aceasta este culoarea de fond a oului. Este ținut deasupra unei surse de căldură, de obicei deasupra unei lumânări aprinse.

Se topește ceara care s-a aplicat în toate etapele ca să rămână oul încondeiat. Ouăle care nu sunt duse la concurs sunt date cu un lac incolor de piatră sau lemn pentru rezistența culorilor și strălucire.

În concurs, participanții trebuie să aibă minim 12 ouă pentru adulți și minim 5 pentru copii. Fiecare încondeietoare are stilul său propriu de încondeiere, dar trebuie respectate

câteva simboluri: calea (cărarea) rătăcită, crucea pascală, linia verticală și orizontală care semnifică viața, respectiv moartea, soarele sau steaua în opt colțuri, cârja ciobanului, spicul de grâu care înseamnă bogăție, romb, linia dublă și alte motive geometrice.

În bazinul Dornelor predomină motivele florale, în zona Moldovița sau Rădăuți motivele geometrice, dar pe fonduri mai vii, colorate (roșu, verde, albastru, galben) și motivele zoomorfe dar se fac și ouă din lemn cu mărgel.

Festivalul Ouălor are loc la Casa Florin Gheucă din Ciocănești, macheta festivalului pentru prima ediție a fost un ou uriaș de trei metri înălțime, cu portretul domnitorului Ștefan cel Mare pe o parte și pe cealaltă jumătate cu motive geometrice ce se găsesc și pe casele din localitate.

Pentru celelalte ediții s-a făcut un ou din ciment și ipsos, de un metru înălțime, încondeiat. Oul declarat câștigător la ediția anterioară este reprodus la scară mare în ediția următoare a festivalului.

La primele ediții au participat aproximativ 50 de încondeietori, iar la ultimele ediții au participat peste 350 de încondeietori, inclusiv copii, printre aceștia și un artist din Franța care a obținut locul I.

Școala din Ciocănești are o secție de încondeiat ouă al cărei atelier se află în muzeu. Atât școala, cât și muzeul au parteneriate cu diverse școli din țară ai căror elevi vor să învețe arta încondeierii ouălor.

Li se pun la dispoziție materiale, săli și una-două încondeietoare din sat. În 3-5 zile elevii învață să încondeieze.

Timpul de lucru pentru un ou este între 2-5 zile, iar pentru ouăle de struț se lucrează între 5-7 zile. Expoziția de ouă premiate, care se află în muzeu, poartă numele regretatului învățător Novac Norbert Ioan care s-a ocupat în mod deosebit de înființarea acestui muzeu și a acestor festivaluri.

Conferința Națională a Asociației Italienilor din România – **RO.AS.IT.**

În ziua de 24 februarie 2019, Asociația Italienilor din România-RO.AS.IT. a organizat la „Casa D’Italia”, sediul său cultural din București, Conferința Națională a membrilor săi, cu scopul alegerilor pentru noua conducere a organizației. A fost un bun prilej de a analiza activitatea asociației, de a privi obiectiv în urmă și a se vorbi despre proiecte de viitor. Au fost prezenți președinți ai comunităților locale dar și reprezentanți din țară ai RO.AS.IT.

ai altor minorități naționale locale. S-a vorbit despre relația cu RO.AS.IT., despre sprijinul și proiectele comune realizate, unele devenite deja tradiționale, dintre care amintim: sărbătoarea religioasă „Santa Lucia”, tradițională în comuna Greci sau Tabăra pentru tineri „Europolis” de la Tulcea.

Concluziile sunt încurajatoare pentru activitatea de viitor și ne dau încredere că multe dintre proiectele realizate vor fi continuate deoarece au obiective ce țin de specificul mino-

contribuit la punerea în fapt a proiectelor asociației, printre aceștia numărându-se: membri ai asociației și chiar nemembri, colaboratori apropiați, parteneri din diverse medii, oficialități și, mai ales, prieteni. Și nu puțini au fost cei care ne-au stat alături contribuind la creșterea vizibilității organizației pe plan național dar și la nivel european.

În calitate de președinte, asumându-mi riscul omisiunii, într-o listă care s-ar dori completă, încerc cu mare plăcere să

de Ioana Grosaru

foto: RO.AS.IT.

Conferința a ales noua conducere, a validat planul de activități cât și bugetul de cheltuieli și investiții pentru anul în curs. Au fost prezenți dl. Niță Silviu, vicepreședinte al RO.AS.IT. și președinte al Comunității din Bacău, Salvatore Vals președintele Comunității locale din Tulcea și Greci sau Ionel Gheorghiu, un foarte cunoscut reprezentant al comunității din Galați, care au vorbit despre activitățile prin care se menține legătura cu proprii membri dar și cu cei

rității și identității acesteia. Pornind de la această dată, am putea nota în calendar o nouă etapă în viața de organizație a RO.AS.IT. Și pentru că viața și activitatea unei organizații depinde de oamenii ei, adresăm mulțumiri tuturor aceluia care au susținut, au lucrat efectiv pe parcursul celor cinci ani trecuți de când am preluat mandatul de președinte al Asociației Italienilor din România – RO.AS.IT. Mulțumiri tuturor aceluia care au crezut în rolul acesteia, ni s-au alăturat și au

foto: RO.AS.IT.

scriu numele câtorva dintre cei care ne-au fost aproape, în toți acești ani și au răspuns apelurilor noastre, de fiecare dată când au fost solicitați, participând necondiționat la realizarea proiectelor RO.AS.IT. Sunt membri reprezentativi pentru etnie,

IANUARIE • MARTIE

persoane care cred în ceea ce se face, arătând mereu disponibilitate și implicare în activitățile care s-au desfășurat de-a lungul timpului: Gabriela Tarabega, Mihaela Mateescu, Silviu Niță, Victor Iancu, Maria Mincu, Orlanda Solari, Salvatore Vals, Antoaneta Grechi, Luiza Natividad Murariu, Magdalena Rapolti, Vittorio Piussi, Luigia Bianca Manoleanu, Roman Manoleanu, Stanca Maria Manoleanu, Carmen Lupu, Anca Filoteanu, Antonio Rizzo, Antonio Furnari și lista, după cum am zis mai sus, ar putea continua.

Și nu am trecut în înșiruirea de mai sus un nume, pentru că îi voi face o prezentare mai specială fiind vorba despre un foarte cunoscut membru al minorității italiene din România. Este vorba despre Modesto Gino Ferrarini. un om care a cunoscut și cunoaște bine viața și istoria acestei comunități. A avut inspirația să își intituleze primul jurnal dedicat acestei comunități „Insieme”, un titlu-îndemn care, trebuia să-i unească pe membrii comunităților italiene istorice, din toată țara, dorință rămasă deziderat și acum. „Insieme” – titlu stimulativ a fost ales pentru a-i îndemna la înțelegere pe etnici, la a-i apropia, după nenumărați ani de „uitare” și nepăsare, determinați de un regim represiv. Aceste lucruri nu puteau trece neobservate și ca să-i dăm „Cezarului ce-i al Cezarului”, recunoscând că a fost printre cei care au pus umărul la renașterea comunității istorice italiene, dar și pentru omniprezența sa în tot ceea ce a reprezentat viața acestei etnii la care ține cu adevărat, la propunerea deputatului Andi-Gabriel Grosaru, Modesto Gino Ferrarini a fost ales Președinte de Onoare al Asociației Italienilor din România – RO.AS.IT.

Amintesc, pentru cei ce nu știu, că această funcție onorifică a mai fost deținută de o

mare personalitate a minorității italiene din România, trecută în neființă, distinsa regizoare Sorana Coroamă Stanca.

foto: arhiva RO.AS.IT.

Portret Modesto Gino Ferrarini

Modesto Gino Ferrarini este o personalitate cunoscută în mediul jurnalistic, un om care a fost un „reper” pentru etnicii ce aparțin comunității istorice a italienilor din România și care a pus bazele publicațiilor periodice ale Asociației Italienilor din România – RO.AS.IT.

Modesto Gino Ferrarini s-a născut la Galați, în 24 octombrie 1929, din părinți italieni.

Primii dintre strămoșii săi, emigrați în România în anii 1902-1903, au fost bunicii materni – familia Osvaldo Zuliani din Sequals, Pordenone - deopotrivă și cei paterni – familia Modesto Ferrarini din Castelnuovo Rangone, Modena. Atât Osvaldo, cât și Ferrarini erau mozaicari iscusiti și zidari constructori. Prieteni fiind, s-au așezat în orașe diferite pentru a nu-și face concurență: Osvaldo la Focșani iar Modesto la Tecuci. Modesto a pierit la numai 10 ani de la sosirea sa în România, într-un accident de tren, iar Osvaldo a trăit 87 de ani și este înmormântat împreună cu întreaga familie la Focșani.

Una din fete, Margherita, primul copil al familiei Zuliani, s-a căsătorit cu Dionigio, fiul prietenului Ferrarini. Cei doi vor deveni părinții ziaristului Modesto Gino Ferrarini. Cuplul s-a mutat de la Galați, la București și fiul lor a urmat cursurile Liceului „Sf. Iosif”, aflat în curtea Catedralei „Sf. Iosif” din str. Berthelot. După terminarea liceului, a urmat și absolvit Facultatea de Științe juridice din București, funcționând ca judecător, un singur an, la Judecătoria din Urziceni. Dar cum ziaristica era pasiunea sa, a lucrat tot restul vieții numai în presă, la: *România Liberă*, *Informația Bucureștiului*, *Viața Economică*, *Sportul popular*, *Gazeta Sporturilor*, *Fotbal-Plus*, *PRO-Sport*, *Sportul Românesc*, *Insieme* și *Gazeta Comunității Italienilor din Iași*. Între anii 1993-2007 a fost redactor șef al revistei *Di nuovo insieme*.

Ca italian, a iubit nespuz muzica și, la îndemnul bunicului, a învățat să cânte (bine) și la acordeon. În anii 1940-1950 a avut și o formație de cartier care se numea „La Cucaraca”, cu care a ajuns chiar și la Radio București, coleg atunci cu Paul Hurmuzescu și Valentin Teodorian.

În prezent, este membru activ al Asociației Italienilor din România – RO.AS.IT. sfătuindu-i pe cei interesați în bunul mers al asociației noastre.

Concurs național pentru limba italiană ca limbă maternă

REGULAMENT

Concursul național de limbă maternă:
„Eu vorbesc italiana”

Argument

Asociația Italianilor din România – RO.AS.IT. organizează, în perioada 20 martie – 1 iunie 2019, faza I a concursului dedicat promovării limbii materne italiene iar în perioada 4–11 septembrie 2019, faza a II-a, în cadrul Taberei *Europolis-Olimpic*, solicitând, de asemenea, și sprijinul Ministerului Educației Naționale, în calitate de partener.

Intitulat „Eu vorbesc italiana”, concursul urmărește încurajarea vorbitorilor de limbă italiană, ca limbă maternă și se adresează: elevilor vorbitori nativi de limbă italiană; elevilor care studiază limba italiană ca limbă maternă; elevilor cu origini italiene care cunosc limba italiană chiar dacă nu o studiază instituțional; elevilor care provin din familii mixte (unul dintre părinți este italian) și cunosc limba italiană chiar dacă nu o studiază instituțional.

Începând cu anul 2010, sub genericul *Italianii din România. O etnie cu rădăcini străvechi*, Asociația Italianilor din România – RO.AS.IT. a organizat, prin intermediul comunităților sale, concursuri de eseuri privind cultura și istoria minorității italiene din România, astfel că prezenta inițiativă derivă dintr-o experiență pe care dorește să o valorifice și să o extindă, apelând și la susținerea Ministerului Educației Naționale.

Faza finală a concursului se va desfășura în cadrul unei tabere cu tradiție a RO.AS.IT., care se organizează de peste 12 ani, și anume: Tabăra *Europolis*. RO.AS.IT. dorește să vină în întâmpinarea elevilor vorbitori de limbă italiană ca limbă maternă prin organizarea unui concurs de testare a cunoștințelor de limbă și a capacității lor de a le valorifica.

Ca asociație etnică, RO.AS.IT. propune această activitate alternativă în vederea sprijinirii etnicilor italieni vorbitori ai limbii italiene, urmărind îmbunătățirea cunoștințelor lor de limbă, de gramatică, de istorie a etniei italiene din România, dar și a culturii și civilizației italiene.

Concursul poate constitui și o oportunitate pentru identificarea la nivel național a acestor vorbitori, precum și introducerea unor ore opționale pentru studierea limbii materne în cadrul unor instituții școlare, în conformitate cu legislația în vigoare. Se vine, astfel, în sprijinul multor copii și familii de etnici italieni din țară și, nu în ultimul rând, se urmărește încurajarea elevilor care studiază limba italiană de a participa și la „Olimpiada școlară pentru limba maternă”, unde nu au concurență în acest moment.

Obiective

Promovarea / dezvoltarea învățământului în limba italiană ca limbă maternă, prin aplicarea legislației în vigoare; identificarea vorbitorilor nativi de limbă maternă italiană; descoperirea,

Anul acesta, Asociația Italianilor din România – RO.AS.IT. organizează un Concurs școlar național dedicat limbii italiene ca limbă maternă, concurs care se adresează elevilor din ciclurile primar, gimnazial și liceal ale școlilor din toate județele țării și din municipiul București, în scopul promovării limbii italiene, ca limbă maternă, precum și a elevilor vorbitori ai limbii italiene. Înserăm, în cele ce urmează, Regulamentul de participare la concurs, în vederea unei cât mai largi difuzări.

cultivarea și stimularea talentului literar al elevilor; descoperirea elevilor cu talent lingvistic; încurajarea schimburilor de experiență culturală între elevi și între elevi și profesori.

Mod de organizare

Competiția se adresează elevilor din unitățile de învățământ primar, gimnazial și liceal din toate județele țării și din sectoarele municipiului București. Fiecare participant va completa un formular cu datele sale personale, în conformitate cu cerințele fiecărei rubrici în parte. Formularul de înscriere este anexat prezentului Regulament.

Modalitate de participare

1. Completarea formularului de înscriere; 2. Realizarea unui eseu, în limba italiană, pe una din temele enunțate în cele ce urmează.

Etape

Competiția va avea două etape de testare:

1. Etapa I a Concurșului „Eu vorbesc italiana” se adresează tuturor categoriilor de vârstă (din ciclurile: primar, gimnazial, liceal).

La nivelul școlilor, cu aprobarea profesorilor coordonatori, elevii își vor trimite eseurile redactate la adresele de e-mail indicate mai jos. O comisie mixtă va recepționa, analiza, evalua și propune spre premiere cele

mai bune lucrări. Vor fi desemnați câștigătorii premiilor de la categoria învățământ primar și vor fi selectați participanții pentru Tabăra *Europolis-Olimpic*.

2. Etapa a II-a a Concurșului „Eu vorbesc italiana” se adresează doar elevilor de gimnaziu și a celor de liceu, finalizându-se cu participarea acestora la Tabăra *Europolis-Olimpic*. Elevii vor fi însoțiți în tabără de profesori coordonatori. În cadrul taberei, vor avea loc activități educative și se va desfășura Faza a II-a a Concurșului de eseuri.

Cerințe

Realizarea unui eseu în limba italiană conținând: 2.000 caractere (pentru elevii din învățământul primar); 2.000 – 3.000 de caractere (pentru elevii din învățământul gimnazial); 3.000 – 4.000 de caractere (pentru elevii din învățământul liceal). La editarea textelor va fi utilizat fontul „Times New Roman”, mărimea 12, spațiere 1,5, aliniere Justify.

Teme

Temele alese pentru eseu pot fi: descrierea familiei proprii, o istorie legată de italienii din zona unde locuiește participantul, importanța limbii materne pentru participant, o amintire/întâmplare relatată de rudele, cu origini italiene, ale participantului.

Se punctează

Acuratețea limbii – corectitudinea exprimării; vocabularul, gramatica, ortografia; imaginația, autenticitatea; estetica prezentării, încadrarea în cerințe; vor avea un punctaj în plus textele însoțite de fotografii care ilustrează subiectul ales.

Perioadele de desfășurare

Faza I se va desfășura în perioada 20 martie – 1 iunie, perioadă în care se vor trimite eseurile. Faza a II-a se va desfășura în perioada 4–11 septembrie, în cadrul Taberei *Europolis-Olimpic*.

Premii

În urma evaluării eseurilor permise în cadrul fazei I, se vor stabili câștigătorii concursului „Eu vorbesc italiana”, pentru ciclul de învățământ primar și se vor acorda premiile: Premiul I, Premiul II, Premiul III.

Faza a II-a

Se adresează elevilor de gimnaziu și de liceu. În urma rezultatelor primei faze, va fi selecționat un număr de 50 elevi și vor fi nominalizați cei 10 profesori îndrumători, după cum urmează: 25 de elevi și 5 profesori de la ciclul gimnazial și 25 de elevi și 5 profesori de la ciclul liceal, care vor participa la Tabăra *Europolis-Olimpic*.

În cadrul taberei, se va organiza și competiția finală, care va stabili câștigătorii concursului „Eu vorbesc italiana”, pentru elevii de gimnaziu și liceu. Tabăra va fi organizată în orașul Tulcea, pe o durată de 7 zile, și va include activități pregătitoare pentru faza finală a concursului, activități distractive, o excursie la obiective de interes istoric, cultural, turistic din județul Tulcea (ex.: o croazieră pe Dunăre). Toți elevii participanți și profesorii îndrumători vor primi un atestat de participare. Din lucrările premiate vor fi selecționate cele mai reușite, pentru a fi publicate în revista Asociației Italianilor din România – RO.AS.IT, *Siamo di nuovo insieme*.

Prevederi și reglementări

Pentru prima fază de concurs, Asociația Italianilor din România – RO.AS.IT. inițiază și gestionează organizarea concursului, recepționează și evaluează împreună cu o comisie mixtă, alcătuită din profesori cu competențe în domeniu, lucrările trimise de participanți, la următoarele adrese de e-mail: 1. primar.europolis@roasit.ro; 2. gimnaziu.europolis@roasit.ro; 3. liceu.europolis@roasit.ro.

RO.AS.IT., pe baza evaluării din prima fază, va selecționa participanții la faza finală. RO.AS.IT. va asigura, de asemenea, organizarea fazei finale a concursului *Europolis-Olimpic* de la Tulcea. Prezentul Regulament poate suferi modificări doar cu acordul părților semnatare. În cazuri bine motivate, constatate la fața locului, RO.AS.IT. poate modifica unele articole din Regulament, dar se va îngriji ca toți participanții să fie înștiințați asupra modificărilor survenite.

NOTĂ:

Pentru orice alte informații, participanții se vor adresa la Asociația Italianilor din România – RO.AS.IT.

Date contact:

tel. 0372 772 459

e-mail:
europolis@roasit.ro
sau
secretariat@roasit.ro

Festivalul **covrigilor** cu ou, la Lerești, Muscel

În cinstea acestei sărbători doamna Elena Marin, o localnică în vârstă de 58 de ani, posezoare a unei colecții de 300 de obiecte de artizanat local, a organizat în incinta pensiunii sale o expoziție de etnografie ce creează o puternică impresie de viață, datorită culorilor vii, cu nuanțe de roșu, roz, lila, mov, cât și amabilității cu care suntem întâmpinați de organizatori.

Mesele tradiționale sunt bogat împodobite cu fețe de masă cusute cu acul, macaturi țesute în război, oale de lut, obiecte de lemn: linguri, suveici, butoiașe, cât și produse culinare tradiționale, specifice marilor sărbători religioase: ouă roșii, covrigi cu ou.

Împletirea creativității materiale cu cea spirituală, dorința Lereștiului de a-și evidenția talentele, au făcut ca pe una din mese, printre farfurioare cu lumânări, să se afle și o expoziție de pictură „Omul în comuniune cu natura” a Mădălinei Dumitrescu, fiică a satului. Cele mai multe picturi îi sunt dedicate femeii, ca simbol al vieții și al renașterii.

Pe o față de masă sunt cusute numele organizatorului festivalului, Asociația „Alunelul” Lerești, cât și denumirea sărbătorii, Festivalul Covrigilor cu Ou.

Privirea ne este puternic impresionată de ștergarele cu motive florale și păsări, cusute în gherghef, cu ac persian, cu dragoste, pricepere și migală de către femei și fete harnice din localitate și împrejurimi și păstrate cu grijă din generație în generație.

Nu lipsesc costumele tradiționale de copii, costumul de femeie alcătuit din fotă țesută cu motive geometrice și florale, ie cusută cu fir albastru, culoare specifică Lereștiului, maramă de borangic, cămășile bărbățești de noapte, din pânză topită, cu broderie albă sau albastră.

Într-o ambianță atât de plăcută și de atrăgătoare, covrigii cu ou plasați discret pe mese, devin și mai îmbietori și ne trezesc și mai mult curiozitatea de a afla secretul pregătirii lor pe care ni-l dezvăluie cu multă amabilitate dl profesor Ion Oană, care a studiat îndelung localitatea Lerești sub raport etnografic și istoric, cât și doamna Nicoleta Bucurenci, în vârstă de 58 de ani, la casa căreia ajungem însoțiți de către domnul profesor

pentru a vedea unul din puținele cuptoare din sat care au mai rămas funcționale pentru coacerea covrigilor.

Doamna Bucurenci, gospodină harnică și pricepută, pregătește covrigi cu ou de la vârsta de 16 ani, după o rețetă străveche, învățată de la una din specialistele satului, Veta Poștoacă, și este dispusă să continue această activitate câte zile va mai avea, stând în genunchi, în cazul în care din cauza bătrâneții nu se va mai putea deplasa.

de Elena Trifan

fotografiile autoarei

Pe lângă sărbătorile străvechi, ca în majoritatea localităților țării și în județul Argeș, după 1990, au apărut sărbători noi, precum cea de la Lerești, în apropiere de Câmpulung Muscel, dedicată unui produs culinar tradițional, specific zonei Muscelului, covrigii cu ou.

Cu multă generozitate, fără teama că îi vom fura meșteșugul, ne dezvăluie secretul pregătirii acestui produs culinar, unic, pentru realizarea căruia sunt necesare 45 de ouă, 4 kilograme și jumătate de făină, o jumătate litru de ulei, 1 kilogram de zahăr, 4 lingurițe de sare, 4 lingurițe de leșie de fag, 2 lămâi, esență de rom, 40 grame drojdie, praf de copt, amoniac.

IANUARIE • MARTIE

Marele secret este cel al frăgezirii cu rom, țuică amestecată cu rom sau leșie de fag obținută după rețete tradiționale, muscelene, dintr-o lingură cu vârf de cenușă de fag adăugată la o cană cu apă fiartă, al coacerii în cuptor încins, pe vatră, după ce s-a scos jarul obținut din lemne de brad, cât și cel al muncii neîntrerupte din momentul începerii frământatului până se termină coptul. Timp de aproximativ două săptămâni cât durează pregătirea covrigilor cu ou, cuptorul gazdei noastre, ca și cele ale altor gospodine din sat funcționează neincetat.

În viața comunității muscelene, scopul inițial al pregătirii covrigilor cu ou asociază cultul vieții cu cel al morții. Ei se pregătesc în preajma marilor sărbători religioase, Paștele și Rusaliele și

se împart pentru pomenirea morților, la Paști asociați cu ouă roșii și de Rusalii cu vase cu mâncare.

Pentru localnici reprezintă pâinea binecuvântată a cărei pregătire este precedată de purificarea casei și a cărei frăgezime este cu atât mai mare, cu cât trece mai mult timp de la pregătirea ei.

În viața omului modern, covrigii cu ou au început să devină hrană de zi cu zi și, în afara comunităților sătești unde funcția de ritual nu a dispărut, să fie pregătiți tot timpul anului și în cofetării.

În fiecare an organizatorii își propun premiera celor mai reușiți covrigi cu ou prin organizarea de concursuri în cadrul Festivalului de la Lerești la care în acest an au participat gospodine din localitățile: Bilcești, Câmpulung, Voinești, Dragoslavele, Rucăr, Bughea de Sus, Stoenești.

Sărbătoarea de la Lerești este un semn de recunoștință a localnicilor față de sacrificiul Mântuitorului, față de înaintașii care le-au dat viață și i-au învățat meșteșugul coacerii pâinii, al împodobirii straielor și locuințelor, al cântecului și dansului popular, al mândriei valorilor autohtone, al dorinței de a trăi momente de liniște și bucurie, de a prelua, continua și îmbogăți tradiții străvechi în forme noi, de a înscrie noi pagini în marea carte a sufletului românesc. (publicat pe confluenta.org)

Lucia Condrea

Har și credință în meșteșugul închistririi ouălor

M-am decis să merg la Moldovița, după o discuție cu Xenia, o bună prietenă, ea însăși un om special, un adevărat profesor de limba română, iubitoare a tradițiilor folclorice românești. Îi „trecuse prin mână” albumul și povestea cu atâta încântare despre minunatele exponate realizate de Lucia Condrea, cu varietatea de motive deosebit de inspirate, încât, fascinată de poveste am decis foarte repede să facem o vizită la Moldovița. Am aflat tot atunci că de-a lungul timpului Lucia Condrea a inventat 14 tehnici de lucru cuprinse acum în „Arta Condrea”.

Când intri în muzeu, de la primii pași ești copleșit! Nu numai exponatele te uimesc, dar te întâmpină o atmosferă plină de căldură, de lumină, de culoare, de sfințenie.

Fiica Luciei, Otilia, continuă lucrarea încondeierii ouălor și se pare că și nepoatele se vor întoarce la Moldovița să ducă mai departe „Arta Condrea”, să ocrotească și să dea eternitate acestei bijuterii de „CASĂ”.

Trăitoare la Moldovița (străveche vatră folclorică din nordul Moldovei), Lucia Condrea

a iubit de mică tradițiile strămoșești ale Bucovinei și, cu precădere, cea a împodobirii ouălor pentru sărbătorirea Sf. Paști.

„Ouăle înroșite – spune autoarea volumului – au devenit semnul însuși al sărbătorii pascale...

În lumea carpatică ouăle roșii se sfințesc la biserică în dimineața zilei de duminică, împreună cu pasca, mielul, colacul, cozonacul, rădăcina de usturoi sau hrean, husca de sare și câteva fire de busuioc. La întoarcerea de

Sub acest titlu, a apărut de curând, la Editura Terra Design din Gura Humorului, o splendidă carte-album întocmită de Otilia Mahu și dedicată Luciei Condrea și artei sale de a încondeia sau a inchistri ouăle de Paști.

la biserică, întreaga familie se așază la masă, dar numai după ce s-a spălat pe obraz cu apa în care s-a pus un ou roșu sfințit și un bănuț de argint. Se mănâncă apoi din anafura sfințită și din pască și se ciocnesc ouăle roșii”.

Lucia Condrea a descoperit încă din copilărie primele meșteșuguri artistice: de la bunica maternă a aflat tainele combinării culorilor vegetale iar de la cea paternă arta cusăturilor artistice pe carpete, fețe de masă, precum și realizarea altițelor pe ii. Așa se face că motivele și cromatica folosite de artista ajunsă la maturitate, pentru ornamentarea ouălor sunt inspirate din costumele populare din Bucovina, din ștergare, covoare, scoarțe, lăicere, macaturi, dantelării etc.

În lucrările ei sunt cuprinse doar ornamente și culori specifice artei țărănești autentice.

Lucia Condrea este un artist apreciat nu numai în România, dar și în lume, făcându-și un nume respectat, atestat prin cele 112 expoziții organizate în 11 țări, în cei peste 20 de ani de creație artistică.

Harul, credința, simțul artistic, migala și răbdarea se desprind ușor din ouăle încondeiate sau inchistrite de harnica și talentata artistă.

de Ioana Grosaru

fotografii Arta Condrea

IANUARIE • MARTIE

În anul 2007, Lucia Condrea reușește, împreună cu soțul ei, să înființeze la Moldovița, în casa familiei sale, un Muzeu al Ouălor, ce-i poartă numele.

Patrimoniul muzeal cuprinde o colecție adăpostită într-un spațiu de aproximativ 500 mp și dispusă în 7 saloane de expunere și un depozit. Colecția este alcătuită în prezent dintr-un număr

de peste 11.000 de exponate, aranjate în 106 vitrine, fiind organizată în trei secțiuni: **lucrările unicate ale Luciei Condrea, colecția de ouă încondeiate foarte vechi** (exponate vechi, din zone în care s-a practicat încondeiatul și închistrul ouălor încă din anul 1883) și **colecția internațională** (cu lucrări primite de la creatori din 56 de țări, cunoscute ca țări cu tradiție în domeniu).

Roberto și Stefano Ruta

Doi rafinați artiști italieni născuți la Tulcea

Presupunem că, nu întâmplător, Felice Ruta a ales ca destinație Dobrogea, ci pentru că aflase de la italienii emigrați în zonă înaintea sa, că acolo existau multe cariere de piatră, lucru esențial pentru meseria lui. Este de notorietate faptul că în carierele de piatră de la Măcin sau Iacobdeal lucrau mulți meșteri, emigranți italieni, ai căror urmași trăiesc și astăzi pe acele meleaguri.

Așadar, **Roberto și Stefano Ruta** s-au născut la Tulcea, în anul 1912, respectiv 1921, fiind doi din cei șapte copii ai Mariei și ai lui Felice Ruta, sculptor italian emigrat în România din sud-estul Italiei, din regiunea Puglia, în căutarea unor noi oportunități de lucru. Ruta tatăl ajunge în Dobrogea, se stabilește la Tulcea unde, cu timpul, reușește să-și deschidă o serie de ateliere artizanale de prelucrare a pietrei, devenite ulterior adevărate școli de arte și meserii.

În acest mediu, au crescut și s-au format ca artiști, frații Roberto Ruta – sculptor și Stefano Ruta – pictor, studiind, apoi, la București, Roma și Florența.

Roberto Ruta participă, în anii 1939-1940, la primele expoziții de artă de la București iar în anul 1944 obține Premiul I „Muzeul Simu” pentru sculptură, la Salonul oficial organizat de Muzeul Național de Artă.

Locuiește și lucrează, în mai multe etape, la Paris, Londra, Copenhaga și New York. În 1948 are prima sa expoziție personală la Institutul Italian de Cultură din București, după care pleacă în Italia și se stabilește la Roma, unde intră în contact cu grupul de artiști italieni abstracți, printre care se numărau: Turcato, Consagra, Cagli, Burri. Participă, de asemenea, la expozițiile Clubului Artistic organizate la Galeria Națională de Artă Modernă. În anii '50 face mai multe călătorii la Paris, fiind unul dintre fondatorii „Premiului Basente” și, în 1958, colaborează cu redactorii de la „Fiera Nazionale” pentru fondarea „Premiului Cultura Tormargana”, pentru care realizează și sculptura-premiu ce se va acorda câștigătorului concursului.

Participă la diverse expoziții internaționale de sculptură; printre altele, în 1971, Accademia di Romania din Roma îi dedică o antologică iar în 1982 i se organizează o retrospectivă la Fundația Pagani din Milano.

Presupponiamo che Felice Ruta non abbia scelto a caso la Dobrogea come destinazione ma, appunto, perché aveva saputo dagli italiani immigrati in zona prima di lui che lì c'erano molte cave di pietra, elemento essenziale per il suo lavoro. È rinomato che nelle cave di pietra del Măcin o di Iacobdeal lavorassero molti artigiani provenienti dall'Italia, i cui discendenti abitano ancora oggi quelle zone.

Roberto e Stefano Ruta sono nati a Tulcea, rispettivamente nel 1912 e nel 1921, figli di

de Gabriela
Tarabega

*fotografii din arhiva
familiei Ruta*

Interesul meu pentru istoria familiei Ruta se datorează faptului că în articolul dlui George Țipoia dedicat tatălui său, pictorul Alexandru Țipoia, publicat în numărul 83-84 al revistei **SIAMO DI NUOVO INSIEME**, exista o referire la o familie de italieni – Ruta – emigrați în România la începutul secolului XX și stabiliți la Tulcea.

Il mio interesse per la storia della famiglia Ruta si deve all'articolo del signor George Țipoia, dedicato a suo padre, il pittore Alexandru Țipoia, pubblicato nel numero 83-84 della rivista **SIAMO DI NUOVO INSIEME**, in cui c'è un riferimento a una famiglia d'italiani – Ruta – emigrati in Romania all'inizio del XX secolo e stabilitisi a Tulcea.

Felice e Maria Ruta, scultore italiano emigrato in Romania all'inizio del XX secolo dal Sud dell'Italia, precisamente dalla Puglia, in cerca di opportunità di lavoro. Ruta padre arriva in Dobrogea e si stabilisce a Tulcea dove, con il tempo, riesce ad aprire alcuni atelier di lavorazione artigianale della pietra, che sarebbero diventati vere e proprie scuole di arte e mestieri.

In quest'ambito, sono cresciuti e si sono formati come artisti i fratelli, Roberto Ruta – scultore e Stefano Ruta – pittore, che continueranno gli studi a Bucarest, Roma e Firenze.

IANUARIE • MARTIE

Reuniune în familia Felice și Maria Ruta (foto circa 1930). Primul stânga: sculptor Pasquale „Roberto” Ruta, ultimul dreapta jos: pictor Stefano Ruta. Tatăl, Felice Ruta, cu mâna pe umărul mamei sale. În dreapta soția sa. Dreapta jos: Giovina Ruta, căsătorită cu pictorul Alexandru Tipoia. Urmează: Aida, Philomena, Antonietta și „Gina” Francesca.

Riunione di famiglia – Felice e Maria Ruta (foto 1930 circa). Primo a sinistra, lo scultore Pasquale «Roberto» Ruta; in basso a destra il pittore Stefano Ruta, il padre Felice Ruta, con la mano sulla spalla di sua madre. A destra, sua moglie. In basso a destra: Giovina Ruta, sposata con il pittore Alexandru Tipoia. Seguono: Aida, Philomena, Antonietta e Francesca.

Felice Ruta

Specializat în monumente de for public, operele sale sunt găzduite în multe spații publice din Italia, între acestea o „stelă” se află în centrul istoric din Todi, provincia Umbria, donată de către artist acestui oraș și Monumentul Eroilor aflat la Villa Comunale din Rivello.

Se stinge din viață, la Roma, în anul 1994.

Stefano Ruta născut, ca și fratele său Roberto, la Tulcea, emigrează în Italia în anul 1947 și se stabilește definitiv la Roma, după mai multe călătorii în Italia și în alte țări europene.

În perioada romană participă la importante expoziții colective cum ar fi Quadriennale d'Arte sau Rassegna d'Arte di Roma e del Lazio, în 1964. Are, de asemenea, expoziții personale în orașe din Provincia Umbria ca de exemplu la Città dei Ceri, Gubbio sau Todi (unde, de altfel, și-a petrecut și ultimii ani din viață, până la moartea sa survenită în anul 2009). După dispariția sa, i s-a organizat la Gubbio, în Palazzo del Bargello, o impresionantă expoziție antologică postumă

Roberto Ruta, tra il 1939 e il 1940, partecipa alle prime esposizioni artistiche a Bucarest e nel 1944, vince il I Premio «Museo Simu» per la scultura, nell'ambito del Salone organizzato ufficialmente dal Museo Nazionale di Arte.

Vive e lavora, in diverse tappe, a Parigi, Londra, Copenaghen e New York. Nel 1948 tiene la sua prima esposizione personale all'Istituto Italiano di Cultura di Bucarest, dopo la quale parte per l'Italia e si stabilisce a Roma, dove entra in contatto con il gruppo degli astrattisti italiani, composto tra gli altri da Turcato, Consagra, Cagli, Burri. Ancora, partecipa alle esposizioni del Club Artistico, organizzate alla Galleria Nazionale di Arte Moderna. Negli anni '50 si reca più volte a Parigi, come uno dei fondatori del «Premio Basente» e per collaborare, nel 1958, con la redazione di «Fiera Nazionale» alla fondazione del «Premio Culturale Tormargana», per il quale crea sculture-premio per il vincitore del concorso.

Partecipa a diverse esposizioni internazionali di scultura; tra le altre, nel 1971, l'Accademia di Romania a Roma gliene dedica un'antologica, e nel 1982 è organizzata per lui una retrospettiva alla Fondazione Pagani di Milano.

Le sue opere sono ospitate in numerosi spazi pubblici italiani e tra queste, una «stella» si trova nel centro storico di Todi, provincia dell'Umbria, donata dall'artista a questa città, insieme al Monumento degli Eroi, situato nella Villa Comunale di Rivello.

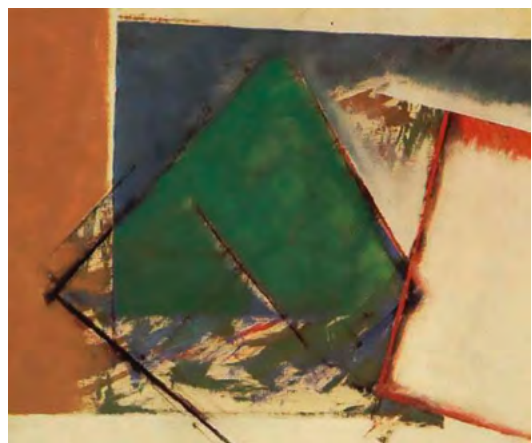
Si spegne a Roma, nel 1994.

Stefano Ruta, nato come il fratello Roberto a Tulcea, emigra in Italia nel 1947 e si stabilisce definitivamente a Roma, dopo aver compiuto numerosi viaggi in Italia e in altri paesi europei.

Nel periodo romano, partecipa a importanti esposizioni collettive, come la Quadriennale d'Arte o la Rassegna d'Arte di Roma e del Lazio, nel 1964. Allo stesso modo, sostiene esposizioni personali in diverse città dell'Umbria, come la Città dei Ceri, Gubbio o Todi (dove d'altra parte passerà gli ultimi anni della vita, fino alla sua morte, avvenuta nel 2009). Dopo la sua scomparsa, presso il Palazzo di Bargello, a Gubbio, è stata organizzata un'impressionante esposizione antologica postuma, «Omaggio a Stefano Ruta», per salutarlo a tre anni dalla morte. Ecco cosa diceva all'inaugurazione della mostra Catia Monacelli, direttrice di questo centro culturale: «Annunciamo con orgoglio l'inaugurazione di quest'esposizione che rappresenta un'azione di grande eco culturale, perché porta a Gubbio, una delle più rappresentative città dell'Umbria, le opere di un artista eclettico e polivalente, che ha lavorato anche come illustratore di libri, scenografo e che, proprio nella nostra regione, in cui si è trasferito negli anni '80, ha trovato lo spazio e il tempo adeguati a quella sua

„Omagiu lui Stefano Ruta”, marcând trei ani de la trecerea lui în neființă. Iată ce spunea la vernisajul expoziției, Catia Monacelli, directoarea acestui Centru cultural: „Anunțăm cu mândrie deschiderea acestei expoziții, care reprezintă o acțiune de mare răsunet cultural, pentru că aduce la Gubbio, unul dintre cele mai reprezentative orașe din Umbria, operele unui artist eclectic și polivalent, care a fost și ilustrator de carte, desenator și scenograf și care, chiar în regiunea noastră, unde s-a transferat în anii '80, și-a găsit spațiul și timpul adecvat pentru acea căutare personală a autonomiei artistice, care l-a făcut inconfundabil”.

Opera lui Stefano Ruta merge de la pictură, caracterizată de un abstractism informal, de la culori foarte vii la utilizarea colajului pe mari suprafețe modulare monocromatice, la compoziții acrilice, la guașele colaj-decolaj, până la lemn și materiale feroase, combinând atitudini diverse. Este considerat un artist care s-a reinventat tot timpul, dincolo de reguli și principii, mișcându-se cu dezinvoltură printre diverse tehnici de lucru.

Monumentul eroilor căzuți în Primul Război Mondial, Piața Salvatore Urga, Laurenzana. Realizat în perioada 1950-1976 de Roberto Ruta

Monumento ai caduti della Prima Guerra Mondiale, Piazza Salvatore Urga, nel centro di Laurenzana. Realizzato da Roberto Ruta tra 1950 e 1976

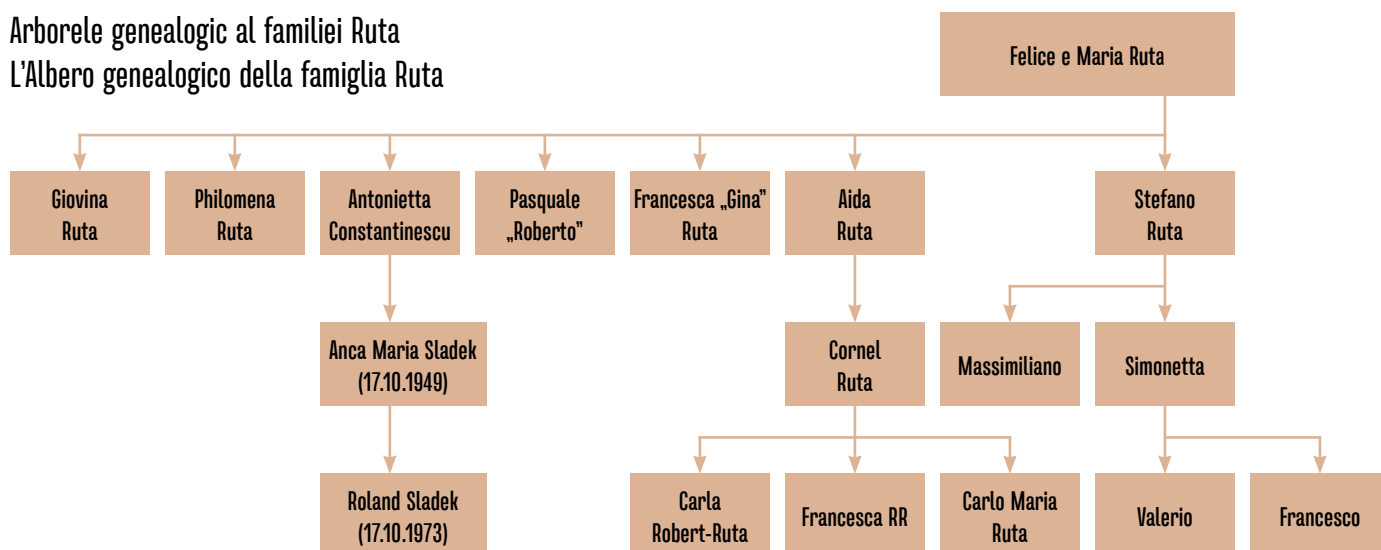
personale ricerca d'autonomia artistica, che l'ha reso inconfondibile».

L'opera di Stefano Ruta va dalla pittura, caratterizzata da un astrattismo informale, dai colori molto vividi all'uso di collage su grandi superfici modulari monocromatiche, alle composizioni acriliche, ai collage e décollage a guazzo, fino al legno e ai materiali ferrosi, unendo le sue diverse inclinazioni. È considerato un artista che, oltre le regole e i principi, ha svolto un lavoro di costante reinvenzione, muovendosi con disinvoltura in diverse tecniche di lavoro.

Pictură de Stefano Ruta

Pittura di Stefano Ruta

Arborele genealogic al familiei Ruta L'Albero genealogico della famiglia Ruta

Roberto e Stefano Ruta Due raffinati **artisti italiani** nati a Tulcea

Recital Livia Teodorescu Ciocănea

de Ioana Grosaru

Regalul componistic, susținut magistral de pianista Violetta Ștefănescu, a fost o deosebită ocazie de a asculta, alături de compozitori celebri, precum A. Rubinstein (*Ondine* – op. 1), S. Prokofiev (*Visions fugitives* – op. 22), Al.

În ultima miercuri a lunii februarie a.c., într-o seară mai caldă decât ne-am fi așteptat, la Centrul Rus de Știință și Cultură din apropierea Pieței Victoriei a avut loc o manifestare muzicală de mare prestigiu.

Glazunov (*Preludiu* – op. 25 și *Mazurka* – op. 25), I. Stravinski (*Tango*), C. Silvestri (*Sonata breve* – op. 13), și o autoare contemporană autohtonă, compozitoarea Livia Teodorescu-Ciocănea.

A fost un minunat prilej pentru public să audieze patru rafinate lucrări, grupate în Suita *Cortegiul Nimfelor* (*Calypso*, *Enceladus*, *Briseis* și *Aphrodite*) – periplul muzical al serii finalizându-se, astfel, într-o surprinzătoare și minunată trăire sufletească și spirituală.

Menționăm cu această ocazie că atracția Liviei Teodorescu-Ciocănea către muzică are și resorturi subiective, între acestea fiind și ascendența sa italiană. Pe linie maternă este descendenta familiei Reveani, originară din regiunea italiană Udine, sosită la Galați, în România, acum câteva generații.

Compozitoare și interpretă de prestigiu dr. Livia Teodorescu-Ciocănea este, de asemenea, un foarte apreciat profesor universitar la Catedra de compoziție din cadrul Universității Naționale de Muzică din București.

Surpriza finală a serii s-a produs în urma unui bis susținut de aplauze prelungite și a

constat într-o demonstrație de excelență pianistică prin interpretarea la patru mâini a piesei aceleiași compozitoare, *Sonatina buffa – Omagiu lui Charlie Chaplin*.

Compoziția a impresionat puternic prin puterea sa de sugestie realizată prin dialogul sunetelor grave cu cele acute precum și prin dramatismul accentelor revărsate în cascadă, provocând frontal spiritul la reflecție.

Încântați de acest eveniment, rămânem în așteptarea unor noi compoziții cu trimiteri astrale întru elevarea sufletului, semnate de Livia Teodorescu-Ciocănea, interpretate, de ce nu, chiar de autoare.

foto: rnu.ro.gov.ro

foto: facebook.com

O trecere...

Urmărind spectacolul acesta de autor, recital de mare impact asupra publicului, pentru care **Liana Ceterchi** a conceput împreună cu **Edith Negulici** scenariul, a semnat regia și scenografia și este totodată interpretă, îți dai seama că a existat cu siguranță și ceva mai mult decât gândul de omagiere. Descoperi aici fluidul unei inspirații care transcende spațiul teatral și timpul istoric, un halo avid să absoarbă complexitatea unei persoane, a unei personalități cu adevărat de stirpe rară. S-a „apropiat” desigur de Regină când a lucrat pentru precedentul proiect al **Asociației If.../dacă... pentru femei**, recitalul închinat **Principesei Ileana**, și a simțit chemarea irezistibilă de a o „reînvia” cu puterea și mirajul teatrului pe aceea care a fost numită „Regina tuturor românilor”. A o reînvia și a exorciza într-un fel, a se scutura de intoxicarea despre regalitate pe care a primit-o în școală aidoma atâtor și atâtor generații, cum dădea de înțeles și adresarea actriței către public după prima reprezentație de anul acesta, într-o cochetă sală de la Casa d’Italia din București a **Asociației Italienilor din România – RO.AS.IT**.

Liana Ceterchi a parcurs o minuțioasă documentare, în țară și în țara natală a Reginei Maria, cum am înțeles din spusele domniei sale, ceea ce este desigur o condiție esențială pentru a-și apropria corpusul vizat, anume **Jurnalele de Război ale Reginei**, pentru a pătrunde esența, profunzimea lor, dar dincolo de acest nivel al demersului său se simte o empatie iradiantă cu ipostazele femeii și o privire lucidă, însetată de adevăr față de complexitatea personalității ei în postura de regină cu un statut înalt, demn, responsabil în treburile țării, deși la vremea aceea legile nu permiteau asta. Astfel, calea a fost netezită spre un scenariu dinamic, viu, edificator, copleșitor într-un fel, rezultat din selecția personală din sute și sute de pagini de jurnal asupra căroră probabil actrița

a zăbovit pe îndelete cu intensă participare a gândului și a inimii. Așa încât, cu adevărat vorbele pe care le rostește în spectacol sunt spirit însuflețit al propriilor reflecții și trăiri ale Reginei, în plan omenesc, dar mai ales sub povara unei misii socotite de cei vechi de origine divină. Vorbe simple,

de Mariana Ciolan

Între „argumentele” pentru realizarea celei mai recente producții a **Asociației If.../dacă... pentru femei** pe care **Liana Ceterchi** a înființat-o și o conduce cu succes de câțiva ani buni, anume spectacolul intitulat „**Regina Maria - Regina tuturor românilor**”, a cântărit desigur greu faptul că în 2018 am celebrat Centenarul Marii Uniri, iar Regina Maria a fost între artizanii României Mari, că tot anul trecut s-au împlinit opt decenii de la plecarea Reginei din această lume.

limpezi, adânci din care un destin se desenează sub ochii noștri lăsând întreaga moștenire a unei treceri de o exemplară bogăție. Trecere sublimată în acea imagine din arhiva cinematografului, cu suverana la fereastra unui vagon de tren, ce închide ca între două coperti spectacolul.

Așa cum avertizează subtitlul, „**Jurnalele de război 1916, 1917, 1918**”, spectacolul Liane Ceterchi face doar succinte referiri la viața reginei anterioară anilor de război, la copilăria luminoasă a acestui vlăstar regal care îi are ca bunică dinspre tată pe Regina Victoria a Marii Britanii și ca bunică dinspre mamă pe țarul Alexandru al II-lea al Rusiei, la firea ei liberă și nonconformistă, la căsătoria sa cu prințul moștenitor al Coroanei României, cel care va deveni Regele Ferdinand I, întemeiată nu pe mare iubire, ci pe rațiuni de strategie macropolitică, la aducerea pe lume a celor șase copii. Spre a-și înfățișa „personajul” în

anii de foc ai războiului, ani de foc pentru țară și pentru suverana care a îmbrățișat aspirația seculară a neamului românesc, s-a identificat cu acest vis al reîntregirii între granițele unei singure țări și a luptat pentru România Mare cu o determinare și o abilitate nepereche. Spectacolul pune în lumină puterea de rezistență și de credință a acestui personaj providențial pentru români. Și iat-o „militând” în culisele politicii între cele două tabere veșnic învrăjbite, în discuții cu Regele, cu generalii și mareșalii, nefiindu-se să profereze cele mai necruțătoare critici, dar și să exprime o încredere fără egal în sortii de izbândă și în victorie. Iat-o compunând scrisori adresate rudelor ei încoronate din Europa, cu rafinamentul unui diplomat de vocație și, deopotrivă, îmbărbătând soldații și în calitate de comandant al Regimentului de Cavalerie 4 Roșiori, dar și în glodul tranșelor, alinându-le suferința pe paturile din spitalele militare. O vedem în refugiu printre orfani și văduve, nelăsându-se pradă deznașdejii și neîncrederii, în mijlocul molimelor, suferinței, foametei și chinurilor de tot felul, în timp ce în propriul piept arde jalea pentru ultimul său născut, răpus de tifos la doar câțiva ani. „Nu pot să-mi închipui o soartă personală separată de soarta țării”, auzim vorbele sale și ca o reverberație, „Vreau să ajut și să salvez cât voi putea.”

Într-un perimetru de numai câțiva metri, cu o masă acoperită cu pânză albă și câteva scaune pliabile, cu straie sugerând ținuta în care regina a coborât din palat între oamenii din popor (costume: **Alina Gurguță**), Liana Ceterchi reușește cu sprijinul unui fundal video cu măsură articulat în spectacol (**Leo Băcică, Ana Tuross, Gabriela Alexandru**) și al unor discrete acorduri muzicale

live (**Elena Albu**) să recreeze universurile concentrice de trăire și gând care aureolează figura legendară a Reginei Maria. O aduce în toată bogăția ei de omenie în fața unui public pe care îl cucerește printr-o bună stăpânire a mijloacelor sale de expresie, refuzând teatralitatea debordantă. Actrița conferă naturelețe, autenticitate, de foarte multe ori cu șocantă trecere directă, chiar abruptă de la o stare la alta, de la conturarea unei situații la alta, creionându-i deopotrivă în tușe puține, dar edificatoare, prin inflexiunile vocii, pe ilustrații sau simplii muritori care devin partenerii Reginei în acest încrâncenat joc al morții și al dragostei, al supraviețuirii și al salvării de la neant. Spectacolul are densitate și o concentrare vibrantă capabile să pună în lumină, în fulgurații care laolaltă capătă puterea unei erupții explozive, inteligența și rafinamentul diplomatic funciar, tactul și abilitatea ei, dărzenia și verticalitatea morală, puterea de sacrificiu și forța de a mobiliza energiile, bunătatea și compasiunea umană... fațetele unei personalități în raport cu care, notează regizoarea, „superlativele se epuizează fără a cuprinde necuprinsul ființei ei”. Și ne îndeamnă să luăm aminte...

Galileo Galilei,

Eppur si muove

Au existat de-a lungul timpului oameni geniali care au schimbat cursul istoriei și al științei, unii plătind cu libertatea și chiar cu viața pentru ideile și îndrăzneala lor. Printre ei se numără și Galileo Galilei, unul dintre cei mai străluciți savanți ai lumii: matematician, astrolog, fizician, inginer, filozof și chiar muzician.

Albert Einstein l-a numit „părintele științei moderne”, iar Stephen Howking a spus că „Galileo Galilei, poate mai mult decât orice altă persoană, a fost responsabil pentru nașterea științei moderne”.

El este considerat și „părintele astrologiei observaționale”. De la Galilei încoace, oamenii au privit natura cu alți ochi, ea devenind un câmp infinit de cercetare.

Galileo Galilei s-a născut pe 15 februarie 1564, la Pisa (Ducatul Florenței), fiind primul din cei șapte copii ai lui Vincenzo (celebru cântăreț din lăută) și al Giuliei Ammannati. De mic, a fost atras de studiile tatălui său în domeniul muzicii, cu aplicații în fizică, făcându-l să observe conexiunile dintre științe. Mereu, tatăl său i-a îndrumat pașii.

Și-a început studiile la Mănăstirea Camaldolese din Vallombrosa, dorind să devină preot dar tatăl său l-a îndrumat spre medicină. Era un student incomod, punând întrebări profesorilor, nemulțumit că legile predate nu aveau un suport experimental. Tatăl său l-a retras de la facultate și i l-a adus pentru lecții pe cel mai mare profesor de matematică al vremii, Ostilio Ricci (un reprezentant al mecanicii și matematicii aplicate), care va avea un rol major în formarea lui Galilei. Sub îndrumarea lui Ricci, Galilei a studiat ingineria militară, a cercetat construcția de fortărețe, apeducte, lucrări de amenajare a râurilor și construcția străzilor din Florența.

Galilei a predat matematica la universitățile din Pisa și din Padova, deși nu avea diploma necesară.

A avut un rol important în privința legilor mișcării, dezvoltate mai târziu de Isaac Newton, care s-a născut în anul morții lui Galilei. Din nou legea sincronizării a funcționat, părând a fi o predare de ștafetă. Întotdeauna, Galilei a dorit să experimenteze o ipoteză teoretică.

În luna august 1918, Salvatore Ricciado de la Universitatea din Bergamo a descoperit o scrisoare semnată GG, din 21 decembrie 1613. Era o scrisoare trimisă de Galileo Galilei prietenului său Castelli Benedetto. În scrisoare, Galilei încerca să păcălească inchiziția cu afirmațiile sale și să scape astfel de acuzațiile de erezie.

A infirmat spusele lui Aristotel privind căderea corpurilor, observând căderea grindinei și a experimentat căderea din Turnul din Pisa a două ghiulele de masă diferită care au ajuns la sol în același timp, având aceeași accelerație. Studii despre acestea apar în lucrarea *Despre mișcare*.

Cu discursul *Despre corpurile plutitoare* a pus bazele hidrometriei.

A demonstrat că starea naturală este mișcarea și nu starea de repaos, cum se credea până la el. Mai târziu, Isaac Newton o va numi „legea inerției”.

Galilei a descoperit și legile pendulului observând candelaburul care atârna în Domul din Pisa. Și-a folosit pulsul drept cronometru pentru a determina perioada oscilației pendulului. Aceasta a permis realizarea primului ceas modern. Apoi, a folosit ceasul la măsurarea pulsului, inventând „punsilogium”.

Tot de el este legată și apariția termometrului confecționat, alături de prietenul său, medicul și inventatorul Santorio sau Sanctorius de Padova. A inventat, de asemenea, busola militară.

A dezvoltat teoria parabolicii unei proiecții și a studiat rezistența solidelor la rupere.

În general, rădăcinile descoperirilor lui Galilei se regăsesc în cerințele tehnicii și producției din epoca sa.

În anul 1609, fiind în vizită la Veneția, a aflat de ocheanul inventat de meșterul olandez Hans Lipdershey în anul 1608, care mărea obiectele de la distanță numai de 7 ori și pe care Galilei l-a perfecționat ajungând ca aparatul să mărească imaginea de 30 de ori.

de Mihaela
Mateescu Profiriu

„Toate
adevărurile
sunt simplu de
înțeles, după
ce le descoperi.
Idea este să le
descoperi”

IANUARIE • MARTIE

Galileo demonstrează
noile teorii astronomice
la Universitatea din
Padova, pictură de Félix
Parra, 1873

Foto: Museo Nazionale de Arte, Mexico / murat.emuseum.com

A oferit telescopul Republicii Venetia. Navele maritime au cumpărat imediat minunata invenție, atât de utilă navigației. Și așa, Galilei a început să fie preocupat de observarea cerului.

În noaptea 6 spre 7 ianuarie 1610, pentru prima oară un instrument optic performant – telescopul – a fost îndreptat spre cerul înstelat, spre o lume fascinantă și cunoscută până atunci, imperfect omenirii.

Numai în câteva luni a făcut descoperiri care au schimbat lumea. Galilei a descoperit că Luna nu este plată cum susținuse Aristotel, ci are cratere și munți, a observat acumularea infinită de stele care formează Calea Lactee (galaxia din care face parte și sistemul nostru solar), care până atunci părea o fâșie luminoasă. Face excepționale descoperiri în domeniul astronomiei. Astfel, a observat cei patru sateliți ai planetei Jupiter (Io, Europa, Calisto și Ganymede), numiți de el Sateliții Mediceeni, în cinstea familiei de Medici, care conducea în vremea sa Ducatul Florenței.

Sateliții planetei Jupiter:
Io (dreapta sus), Europa
(stânga sus), Ganymede
(dreapta jos) și Callisto
(stânga jos)

Foto: NASA/JPL

Galilei este și unul dintre creatorii prozei clasice italiene. Dorind ca teoriile sale să fie cunoscute de mase largi, și-a scris majoritatea cărților în limba italiană, nu în limba latină (limba oficială a științei acelor timpuri), pentru prima oară în Europa. După el, mulți oameni de știință și-au scris lucrările în limba țării lor. A respins maniera culegerii cunoștințelor din operele antice și din lucrările părinților bisericii. A pus la baza științei, observația și analiza fenomenelor naturii.

Jonathan Kepler, și el un adept al lui Copernic, i-a trimis lui Galilei cărțile sale de astronomie: *Misterul Cosmografic* și *Noua astronomie*. Galilei i-a răspuns: „Să rădem împreună, Kepler, de marea prostie omenească. Ochii savanților sunt închiși la lumina adevărului”. Legat de Kepler – cu ajutorul unui telescop, el a găsit o planetă de dimensiunile Pământului, la o distanță de 500 ani lumină. Planeta se numește „Kepler 186 f” și a stârnit interesul oamenilor de știință considerându-se că pot fi pe ea condiții de viață pentru pământeni.

În cartea *Mesagerul stelar* Galileo își expune descoperirile, acestea aducându-i o mare popularitate, făcându-l faimos în Europa. Această faimă va susține și propunerea de a deveni matematician și filozof la Curtea ducelui Florenței, Cosimo II Medici, protectorul său.

Galileo susținea public că „legile lumesti se aplică la fel și în ceruri”. Demonstrate experimental că ipoteza lui Copernic fusese corectă.

Lucrarea *Il Saggiatore* este considerată manifestul său științific.

Galileo Galilei își apără deschis și cu pasiune teoriile, fără să-și dea seama de amploarea reacțiilor care domnea la Roma și de adevărata teroare pe care o exercita Inchiziția. Căuta să comunice

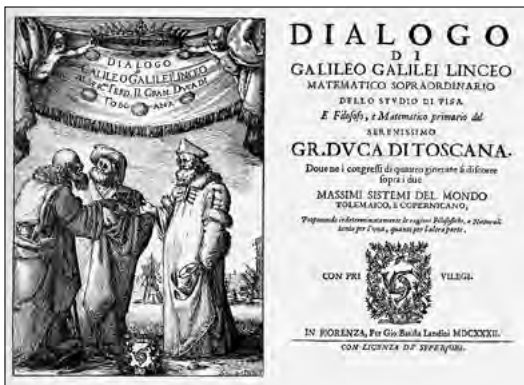

foto: marvins.it

cu cercurile largi ale discipolilor și partizanilor săi. Însă prin Declarația din 1616 a Congregației cardinalilor se interzicea categoric propagarea concepțiilor coperniciene, heliocentrismul fiind considerat „fals și contrar Scripturii”. Astfel a fost întreruptă legătura cu discipolii și susținătorii săi.

În 1632, Papa Urban al VIII-lea îi permite să publice în termeni neutri, desigur, la Florența, cartea *Dialog despre cele două sisteme principale ale lumii – ptolemeic și copernician*.

Cred că a fost o capcană în care a căzut acest om genial, pentru că apariția cărții a stârnit furtuna. Avea deja 70 de ani, era bolnav dar a fost chemat la Roma, arestat și anchetat de tribunalul Inchiziției. Fără să aibă nici o ieșire din situație, a trebuit să-și renege ideile considerate eretice. La început s-a dorit închisoarea, pedeapsa a fost însă comutată în arest la domiciliu pe viață, la casa sa din Arcetri, lângă Florența. Se spune că la finalul procesului, a șoptit celebrele sale cuvinte: „Și totuși se mișcă”.

A mai apucat să scrie, până a orbit, cea mai cunoscută carte a sa, *Două noi științe*. Cartea a fost publicată în Olanda.

A fost supravegheat de Inchiziție până în ultima clipă a vieții sale, survenită în 8 ianuarie 1642, la vârsta de 77 ani. Nu s-a permis să fie depus în cavoul familiei și s-a interzis ca pe mormânt să fie trecută vreo inscripție. Trecuseră doar 32 de ani de la arderea pe rug a lui Giordano Bruno, cel care a plătit cu viața susținerea ideilor sale, în anul 1610, în Piața florilor din Florența. Mormântul său se află acum la Florența, în Basilica „Santa Croce”.

Cu timpul, Biserica Catolică și-a revizuit atitudinea. În anul 1939, Papa Pius al XII-lea l-a omagiat pe Galileo Galilei la Academia Pontificală de Științe iar în anul 1992 Papa Ioan Paul al II-lea, într-o declarație oficială, a arătat eroarea judiciară din procesul lui Galilei.

În semn de respect pentru marele savant, în 1989, sonda spațială Galileo a fost lansată de pe o navetă spațială cu direcția Jupiter, planeta atât de bine cunoscută lui Galileo Galilei.

În anul 2008, Biserica Catolică și-a propus să-i ridice o statuie în incinta Vaticanului, iar anul 2010 a fost declarat *Anul Astronomiei*, aniversându-se 400 de ani de la apariția telescopului lui Galilei.

Viața personală? Ca mai toți oamenii geniali! Nu cred că a avut nici timp și nici interes pentru ea. A avut însă, trei copii nelegitimi cu Marina Gamba. Două fete – Virginia și Livia – care s-au călugărit și un băiat – Vincenzo – pe care, într-un târziu, l-a recunoscut ca legitim.

Și tot așa cum există o ciclicitate a istoriei sau a economiei, ea există și în lumea științei. Astfel, s-au descoperit hărți astronomice de acum 3000 de ani. O asemenea hartă astronomică din China, datată cu anul 1005 î.Hr., reprezenta Calea Lactee. Ori hărți executate cu aceeași exactitate cu a celor făcute de cartografii militari, nu puteau fi desenate fără telescoape foarte puternice.

Și ne putem gândi și la misteriosul, uluitorul Mecanism de la Antikythera, un vechi computer analog grecesc, care putea calcula mișcarea planetelor, a stelelor, poziția Soarelui și a Lunii cu o precizie uimitoare, cu 2000 de ani în urmă.

Mormântul lui Galileo în Catedrala Santa Croce de la Florența

foto: Alexandru Brăniște

Sidereus Nuncius

sau Anunțul Stelar

de Gabriela Tarabega

Datorăm Editurii Humanitas încă un eveniment literar surpriză. Editura a oferit, de curând, publicului cititor din România, un nou bestseller: *Sidereus Nuncius sau Anunțul stelar*, dat spre tipărire de Galileo Galilei, în luna martie 1610, la editorul Tommaso Baglioni din Veneția.

Volumul a apărut acum pentru prima dată în limba română, în excepționala traducere din latină a fizicianului clujean Gheorghe Stratan, actualmente profesor de cercetare la Institutul Unificat de Cercetări Nucleare de la Dubna, ediția fiind îngrijită de cunoscuta italianistă Smaranda Bratu Elian.

Sidereus Nuncius tipărit la Veneția în 550 de exemplare în limba latină pentru a avea o largă difuzare în lumea științifică europeană a acelor vremi, a devenit în scurt timp bestseller-ul anului 1610. Foia de titlu a ediției venețiene este impresionantă prin volumul mare de informații (în stil medieval) pe care le cuprinde, lucru mai puțin obișnuit în tipăriturile zilelor noastre. Iată-l:

ANUNȚUL STELAR care oferă priveliști impunătoare, demne de cea mai mare admirație spre considerarea fiecăruia și în mod special A FILOZOFILOR ȘI ASTRONOMILOR, pe care GALILEO GALILEI, PATRICIAN FLORENTIN, Matematician al Universității din Padova, le-a observat cu OCHEANUL inventat nu demult de El, pe suprafața LUNII, în nenumărate stele fixe, în CALEA LACTEE, în STELELE NEBULOASE și în primul rând la cele PATRU PLANETE, necunoscute nimănu până acum, care se rotesc cu diverse intervale și perioade și cu uimitoare repeziciune în jurul STELEI JUPITER, și zărite foarte recent pentru prima dată de Autor, care le-a atribuit numele de AȘTRI MEDICEENI. VENEȚIA, la Tommaso Baglioni MDCX. Cu permisiunea și privilegiul superiorilor.

Galileo Galilei, unul dintre cei mai importanți oameni de știință din toate timpurile, și-a publicat în acest „mic tratat” (cum îl denumește el însuși) observațiile personale, făcute de el pentru prima oară cu ajutorul unui instrument optic (telescopul) chiar de el perfecționat, constatări care au schimbat fundamental înțelegerea corpurilor cerești și a Universului. Deodată, universul a devenit altfel și a rămas așa până în zilele noastre.

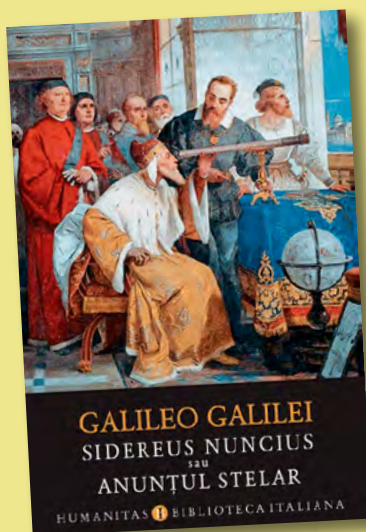
Galileo Galilei este cel care a confirmat experimental ipoteza teoretică a lui Nicolaus Copernic cum că nu Pământul, ci Soarele s-ar afla în centrul Universului. A dezvoltat corect legile mișcării, fiind un ilustru precursor al lui Newton.

Sidereus Nuncius este practic o carte-jurnal, care înregistrează observațiile lui Galileo Galilei făcute, luni în șir, studiind cerul în nopțile senine și notând timpi, distanțe și diferențe de luminozitate ale sateliților.

Cu noul său telescop, realizat cu lentile din sticlă de Murano, Galilei a făcut opt mari descoperiri: a văzut că Luna are munți și văi și, așadar, seamănă cu Pământul, neavând așa cum se credea la vremea respectivă, o suprafață netedă și uniformă, „ci una rugoasă și inegală care, la fel ca suprafața Pământului, e plină de mari excrescențe, de cavități profunde și de trecători”; a văzut că pe cer sunt neașteptat de multe stele necunoscute și că toată Calea Lactee, care văzută cu ochiul liber pare un nor alburii, este de fapt o îngrămădire de mici stele; de asemenea, și-a dat seama că lumina palidă care se vede pe partea întunecată a Lunii atunci când partea luminată este lună nouă de 4 sau 5 zile, este provocată de reflectarea luminii solare de către scoarța terestră. Așa cum Pământul are un „clar de lună”, Luna are un „clar de Pământ” dar lumina ei este mai puternică pentru că Pământul este de patru ori mai mare decât Luna; a descoperit patru noi corpuri cerești, sateliți ai planetei Jupiter, pe care i-a numit Mediceeni în onoarea familiei de Medici; a descoperit că Venus are faze asemănătoare cu ale Lunii, ceea ce demonstrează că și ea se învârtește în jurul Soarelui; a descoperit, de asemenea, că Soarele este acoperit de pete; a opta descoperire este singura discutabilă, spun savanții, deoarece Galilei credea că formațiunile pe care le văzuse pe Saturn, numite de el „urechile lui Saturn”, ar fi părțile vizibile ale unor sateliți ai planetei. De fapt, este vorba despre inelele lui Saturn.

Dincolo de aceste mari descoperiri, Galileo Galilei a inventat *micrometrul* cu ajutorul căruia determina puterea de mărire a corpurilor cerești, *giovilabul* – un instrument de calcul pentru aflarea poziției sateliților și a distanței dintre ei, *termometrul*, un orologiu ceresc ș.a.

Prin multele sale descoperiri și invenții, Galileo Galilei este savantul care a schimbat fundamental felul nostru de a privi lumea.

Al Caffè con Totò!

Ne amintim cu toții de un personaj remarcabil al scenei italiene a acelor vremuri: actorul Totò. Însă rari sunt cei ce cunosc adevăratul său nume. E drept că Totò și-a început existența, pe 15 februarie 1898, la Napoli, cu numele de Antonio Clemente. Nimic mai banal!

Însă, fiind fiul ilegitim al marchizului Giuseppe De Curtis – și al Annei Clemente –, odată ce tatăl său s-a căsătorit, la începutul anilor '20, cu mama lui și și-a recunoscut fiul, Totò a luat numele de familie al părintelui său.

Câțiva ani mai târziu, în 1933, Antonio De Curtis este adoptat de marchizul Francesco Maria Gagliardi Focas, și iată că astfel, un „bambino” nevoiaș din Napoli, devine **Antonio Griffo Focas Flavio Angelo Ducas Comneno Porfirogenito Gagliardi De Curtis di Bisanzio**, principe, comte palatin, duc de Macédoine, exarque de Ravenne, chevalier du Saint-Empire. Nimica toată!

Poate că nu mi-aș fi amintit această istorie amuzantă, dacă n-aș fi remarcat, deasupra intrării într-o sală din celebrul Café Gambrinus din Napoli o placă de marmură albă purtând o inscripție cu litere de aur: **Sala Principe Antonio De Curtis. In Arte: Totò.**

Totò, nu numai că era un client obișnuit al faimoasei cafenele napolitane, dar se poate spune că el a întruchipat personajele tipice ale vremii, dând orașului partenopean adevăratele titluri de noblețe și faima mondială de care se bucură astăzi.

Desigur că nenumărații actori faimoși ai secolului trecut, cu care Totò a jucat, pe scenă și pe ecran, au contribuit, în egală măsură, la faima artistului napolitan, dar și la cea a orașului său natal. Ajunge să-i enumerăm doar pe Paolo Stoppa, Titina De Filippo, Peppino De Filippo, Aldo Fabrizi, Giovanna Ralli, Gino Cervi, Vittorio De Sica, Silvana Pampanini, Anna Magnani, Marisa Merlini, Sandra Milo, Alberto Sordi, Nino Manfredi, Ugo Tognazzi, Vittorio Gassman, Renato Salvatori, Carla Gravina, Claudia Cardinale, Marcello Mastroianni, Silvana Mangano, printre actorii italieni, sau Joséphine Baker, Mistinguett, Fernandel, Louis de Funès, Jean-Claude Brialy, Jean Rochefort, Claudine

Auger, Viviane Romance, Orson Welles, Ben Gazzara, printre vedetele internaționale. Iar pentru regizorii memorabili sub a căror baghetă a jucat Totò, ajunge să-i menționez doar pe Mario Monicelli, Steno, Luigi Comencini, Mario Costa, Lucio Fulci, Sergio Corbucci, Dino Risi, Alessandro Blasetti, Vittorio De Sica, Roberto Rossellini și Pier Paolo Pasolini.

de Adrian Irvin
Rozei

fotografii din colecția
autorului

Dacă aș întreba în jurul meu cine a fost Antonio Griffo Focas Flavio Angelo Ducas Comneno Porfirogenito Gagliardi De Curtis di Bisanzio sunt sigur că interlocutorii mei m-ar privi lung și s-ar întreba dacă nu m-a pocnit vreo dambla! Iar admiratorii teatrului și filmului italian, din prima jumătate a secolului XX, ar fi și mai uimiți. Mai ales, dacă sunt napolitani!

Trecând însă prin Caffè Gambrinus, ca de fiecare dată când poposesc la Napoli, mi-am amintit și alte obiceiuri sau tradiții locale.

Totò, ca toți napolitanii, era mare amator de cafea. De altfel, scenele în care poate fi văzut savurând această băutură, tipic napolitană, se regăsesc deseori în filmele lui.

Însă mai puțini sunt cei ce-și amintesc de un obicei, astăzi răspândit în întreaga Italie, ba chiar și prin toată lumea, numit „Il Caffè sospeso”, ale cărui rădăcini se găsesc în această braserie.

IANUARIE • MARTIE

Îată ce poți citi pe unul din zidurile localului: „La Gran Caffè Gambrinus s-a născut, începând cu cea de-a doua jumătate a secolului XIX, tradiția cafelei «sospeso», care consistă în a lăsa prețul unei cafele pentru cei ce nu pot să și-l permită și astfel să beneficieze de această plăcere. Ecoul acestui obicei s-a răspândit în toată lumea și a ajuns până în America, unde au apărut inițiative asemănătoare cu cea napolitană”.

Astfel, pe una din mesele de la intrarea în local, poți remarca o cutie, pe care e scris, în dialect napolitan: **O CAFE' SUSPES'**. Tu pug paga' nu' cafe' e 'cchiu pe chi ne tene bisogno. Puo mettere bullett' dint' a caffettera. O café suspes' e 'stat' nventat' do Gambrinus e Napole o 1860.

Nu știu dacă „O cafe' suspes” a fost inventată chiar din prima zi a existenței acestui local. Însă am remarcat că, astăzi, Gambrinus propune amatorului de cafea... 14 variante ale acestei băuturi! De la „Caffè del nonno” la „Caffè strappazzato”, și de la „Caffè espresso napoletano”, la „Caffè viennese”...

În ciuda acestei varietăți de cafele, m-am izbit aici de o „gravă problemă” personală!

O tradiție, bine instalată de vreo 30 de ani, face să-mi încep fiecare vizită la Veneția cu un „affogato al caffè”. Oare nu pot transpune acest obicei, devenit un element constitutiv al ADN-ului meu, și la Napoli?

Am comandat, deci, obișnuitul „affogatto al caffè”! *Grand silence se fit entendre!*

A trebuit să explic ce-i aia, și ospătarul, foarte binevoitor, mi-a adus – cum scria pe *scontrino*: *1 pallina di gelato gusto crema e 1 Caffè*. Pe care le-am degustat cu o enormă satisfacție, sub privirea amuzată a amicei mele *Donna tra i limoni* de Vincenzo Migliaro (Napoli 1858–1938), pe care „o cunosc” din 1970.

Însă, o altă surpriză mă aștepta, tot la Gambrinus! Într-un colț al cafenelei, am descoperit că, printre vizitatorii de marcă ai localului se număra și Princesa Sissi. Enormă surpriză!

Nu pentru că faimoasa împărăteasă n-ar fi fost o călătoare neobosită prin toate colțurile Europei! Ci pentru că, știind că ea urma un regim strict și ascetic, mă întrebam ce ar fi putut consuma într-un local unde frișca, ciocolata caldă,

prăjiturile siropoase formează esența meniului. Ei bine, am aflat și asta. Împărăteasa a degustat un „Gelato alla violeta Gran Caffè Gambrinus”.

Dar dacă împărăteasa ar fi sosit 126 ani mai târziu, ar fi putut întâlni la Gambrinus o specialitate ce i-ar fi amintit de iubita ei Transilvanie, „Il torrone di Dracula”!

Pe 2 noiembrie 2016, cu ocazia sărbătorii de Halloween, Gambrinus a creat un desert îngro-

zitor de bun: Marțipanul lui Dracula! În centrul acestuia poți descoperi o inimă sângerândă!

Însă toate aceste descoperiri m-au îndepărtat de amintirea lui Totò, prințul artiștilor. Într-unul din filmele sale, dacă nu mă înșel, *I Soliti ignoti* de Mario Monicelli, am descoperit un obicei comun în Italia anilor '50: ascensorul plătitor.

Despre ce este vorba? Ca să poți utiliza ascensorul imobilului, uneori chiar în edificii luxoase din centrul marilor orașe, trebuia să introduci o monedă (50 sau 100 lire) pentru ca acest mod de transport intern să se pună în mișcare. Am cunoscut acest procedeu în anii '60, la Roma. Atunci, după cum am învățat în filmul lui Totò, am făcut o gaură în centrul monedei, am legat-o cu o sfoară și, după ce ascensorul demara, recupe-ram, în viteză, banul găurit.

Îmi imaginam că acest procedeu a dispărut de ani de zile, chiar de câteva decenii. Nu mică mi-a fost surpriza când am descoperit că, în imobilul unde se afla hotelul meu, un „Bed and Breakfast” de lux, în care se găseau și birourile unor importante societăți de transport sau de asigurări, cu o superbă vedere spre portul Napoli, Vezuviu sau Castel del'Ovo, puteai citi pe o cutie instalată în ascensor:

FROM MONDAY TO FRIDAY INSERT

€ 5 CENT

8:00 am to 1:00 pm

SATURDAY – SUNDAY NO

Atunci, mi-am spus că Totò poate reveni liniștit în orașul său natal. Nimic nu s-a schimbat în șase decenii. Napoli, noiembrie 2018.

Rugăciunea domnească, Tatăl nostru

Cu ani în urmă am vizitat complexul creștin Pater Noster, de pe Muntele Măslinilor, lângă Ierusalim. Complexul încorporează, în construcția lui, una din grottele în care tradiția creștină susține că Isus se retrăgea, împreună cu ucenicii săi, pentru a se reculege după activitățile zilnice din Templu.

Mănăstirea Eleon include și o mare biserică, una neterminată, curtea superioară, curtea inferioară și curtea cu ruine.

Prima ridicată a fost Biserica Eleon (nume care apare prima dată în anul 410, în *Jurnalul de călătorii* al pelerinei spaniole Eteria). Ctitor a fost Sfântul Constantin cel Mare, care prin mama sa, a construit Biserica Eleon (a măslinilor) în secolul al IV-lea. Aceasta a fost demolată în anul 614, când perșii au ocupat Ierusalimul după un asediu de 22 de zile iar după cucerire, au dărâmat bisericile creștine.

În anul 1152, cruciații construiesc o nouă biserică, pe care o numesc Pater Noster. Aceasta a avut aceeași soartă ca prima, de această dată, fiind dărâmată în anul 1187 de către Saladin.

Actuala biserică datează din anul 1874, când pe locul vechilor biserici, s-a construit complexul

administrat de Ordinul Surorilor Carmelite, aparținătoare de Biserica Romano-Catolică.

Proprietatea a fost achiziționată de prințesa D'Auvergne a Belgiei, special pentru construirea unei biserici care să aparțină călugărițelor Carmelite.

Din orașul vechi se poate vedea turnul alb al bisericii. Pelerinii care vin aici pot citi pe pereții bisericii mari, pe coridoarele din jurul bisericii, sau pe zidurile care mărginesc complexul, rugăciunea Pater Noster, inscripționată în peste 80 de minunate plăci din ceramică albă, mărginite de câte un chenar cu motive florale. Fiecare are inscripționată Rugăciunea Domnească în diferite limbi și dialecte.

foto: commons.wikimedia.org

de Mihaela
Mateescu Profiriu

Biserica Pater Noster
- scările principale
exterioare

foto: commons.wikimedia.org

foto: commons.wikimedia.org

foto: commons.wikimedia.org

Vedere spre colonadă. În dreapta, Tatăl nostru în română

Pelerinii români găsesc rugăciunea *Tatăl nostru*, chiar în dreapta, la intrare. Această onoare a fost acordată, deoarece la lucrările de restaurare ale complexului, Maiestatea Sa Regina Maria a contribuit cu o sumă considerabilă.

Rugăciunea *Tatăl nostru*, se mai numește și *Rugăciunea Domnească*, deoarece a fost rostită prima dată de Mântuitor, atunci când ucenicii Săi l-au rugat să-i învețe cum să se roage. Este rugăciunea ce se rostește de către toate confesiunile creștine, unindu-i astfel pe toți creștinii din întreaga lume.

Varianta folosită în limba română este din Evanghelia lui Matei (6, 9-13).

Din păcate, la traducerea din aramaică (în care a rostit-o Isus), în grecește și apoi în celelalte limbi, s-a strecurat o greșeală care stârnește nedumerire și pe care mulți au recunoscut-o dar nu au îndreptat-o până de curând. Toți suntem de acord că Dumnezeu este Iubire și nu se poate ca El să ne ducă în ispită. Recent, a fost luată o decizie istorică, a capilor Bisericii Catolice care au hotărât ca rugăciunea să fie modificată, aceasta, după un lung dialog.

La Adunarea plenară care a avut loc în luna mai, la Einsiedeln, episcopatul catolic elvețian a aderat la alegerea făcută în anul 2013 de către biserica din Franța și din celelalte țări francofone, în sensul modificării textului original grecesc, privind formularea celei de-a șasea invocări din rugăciune. Astfel, se înlocuiește formularea „**Și nu ne duce pe noi în ispită**” cu „**Și nu ne lăsa să intrăm în ispită**”, începând cu Paștele din anul 2018.

Sfântul apostol Iacob scria „Domnul nu poate fi ispitit de rele, El însuși nu ispitește pe nimeni”. (Iacob 1,13-15)

Din vechime, s-au ridicat glasuri importante, care au sesizat greșeala traducerii. Încă la începutul secolului al V-lea, Chiril al Alexandriei, Părinte al Bisericii, sublinia în *Comentarii ale*

Evangheliei lipsa de sens și inexactitate datorate traducerii. Aceleași comentarii le-a făcut și Sfântul Nicolae Velimirovici, precum și în secolul al II-lea Clement al Alexandriei.

Pentru corectarea exprimării, a fost și înțeleptul teolog, Sfântul Grigore Palamas.

În anul 1996, 70 de specialiști în teologie și lingviști, după lungi studii, au ajuns la formula: „**Și nu ne lasă pe noi să cădem în ispită**”.

S-a sperat că încă din anul 2015, se va citi în parohii, în noua formulă dar numai după „*Recognitio*” (Recunoașterea).

O altă greșeală care nu este legată de Rugăciunea Domnească, dar se încadrează tot într-o eroare de traducere, este și cea în care se spune că „Mai lesne este să treacă o cămilă prin urechea unui ac, decât să intre un bogat în Împărăția lui Dumnezeu”. Isus a predicat în aramaică, limbă în care cuvântul „*gamla*” se poate traduce cu cămila dar și cu odgon, o funie groasă din fire de păr de cămilă, care are o legătură semantică logică.

Cu înțelepciune și mult curaj se pot repara aceste erori.

Interesantă este varianta lui Edgar Cayce, cel care în stare de hipnoză avea acces la cronică *Akasha*, (biblioteca universală a întregii omeniri), care a vindecat mii de oameni și care a primit o variantă a rugăciunii, direct din aramaică. Varianta primită de Edgar Cayce:

*Tatăl nostru care ești în ceruri,
Slăvească-se numele Tău,
Vie împărăția Ta, facă-se voia Ta,
Precum în cer, așa și pe pământ.
Dă-ne nouă, pentru mâine, cu ce să împlinim
Trebuițele trupului nostru.
Iartă-ne nouă păcatele noastre, precum și noi
Iertăm celor ce ne-au greșit și ne greșesc.
Fii călăuză noastră în vremurile grele, de furtună și ispită.
Du-ne pe calea cea dreaptă, întru iubirea numelui Tău.*

Și aici, traducerea s-a făcut din aramaică în limba engleză și din engleză în română dar important este că „**DUMNEZEU NU NE DUCE ÎN ISPITĂ**”.

Santa Lucia sărbătorită în Comunitatea italienilor din Comuna Greci, Tulcea

La Greci am ajuns în 13 decembrie, data când comunitatea catolică de italieni de aici, o sărbătorește pe Sfânta ocrotitoare, Santa Lucia. Peisajul era departe de a fi mirific și poetic, era cât se poate de aspru!

Când drumul ți se întinde mult în față, străbătând kilometri cu mașina, apreciezi conștient sau nu, raportul dintre cer și pământ, dintre

Sono arrivata a Greci il 13 dicembre, data in cui la comunità cattolica degli italiani di qui festeggia la sua santa patrona, Santa Lucia. Il paesaggio, tutt'altro che meraviglioso e poetico, era più che mai impervio!

Quando la strada ti si srotola sotto gli occhi, macinando chilometri in automobile, apprezzi in modo più o meno cosciente il rapporto tra cielo e

de · di Rodica Mixich

Cataloi, Greci, Iacobdeal, Turcoaia (locul unde era un turc cu o singură oaie), undeva, Dunărea pe dreapta, Munții Măcinului din Lanțul Hercinicilor..., toate informațiile despre aceste locuri le găsim pe internet. La Iacobdeal se află un lac cu o apă de culoarea smaraldului, pe care suntem invitați să îl vizităm ca unic în țară. Pe pământul roditor al ținutului au poposit în afară de greci și multe alte neamuri, printre care și ardelenii mei în transhumanță. La Turcoaia și nu numai, se găsesc cariere de granit. Despre granit doresc să povestesc, despre prima mea întâlnire cu locurile în care se taie piatra de granit, despre Santa Lucia martira, cea care nu a putut fi mișcată din loc, din locul credinței sale.

Cataloi, Greci, Iacobdeal, Turcoaia (il posto in cui c'era un turco con una sola pecora), da qualche parte, il Danubio sulla destra, i Monti Măcin della Catena Ercinica... su internet troviamo tutte le informazioni riguardanti questi luoghi. A Iacobdeal c'è un lago con l'acqua color smeraldo, che siamo invitati a visitare come un luogo unico nel paese. Sul fertile suolo della regione si sono fermati, oltre ai greci, molti altri popoli tra cui anche i miei transilvani in transumanza. A Turcoaia, e non solo, ci sono delle cave di granito. A proposito del granito, vorrei raccontare del mio primo incontro con i luoghi in cui la pietra di granito è tagliata e di Santa Lucia Martire, colei che non è stato possibile smuovere, inamovibile nella sua fede.

albastrul cerului și *terra d'ombra*. În Grecia întotdeauna învinge albastrul, poate că turcul cu o oaie stabilit la Turcoaia ducea dorul albastrului de pe Bosfor pentru că în Munții Măcinului culoarea dominantă este cea a granitului, griul cu nuanțe insignifiante. Acum la mijloc de decembrie până și cerul avea culoarea pietrei.

Italianii, tăietori de piatră, au emigrat la muncă în carierele Măcinului la sfârșitul secolului XIX. Se spune că erau adevărați artiști în ceea ce privește tăierea pietrei și fasonarea ei pentru că

terra, tra l'azzurro del cielo e la terra d'ombra. In Grecia l'azzurro vince sempre, forse il turco con una sola pecora, stabilitosi a Turcoaia, sentiva nostalgia dell'azzurro del Bosforo, giacché sui Monti Măcin il colore dominante è quello del granito, grigio con leggere sfumature. Ora, a metà dicembre, perfino il cielo ha il colore della pietra.

Gli italiani, tagliatori di pietra, sono emigrati per lavorare nelle cave del Măcin, alla fine del XIX secolo. Si dice fossero dei veri artisti

IANUARIE • MARTIE

Santa Lucia festeggiata nella Comunità italiana del Comune di Greci, Tulcea

GENNAIO • MARZO

da, ca să tai piatra dură de granit trebuie să fii cunoscător, să știi exact locul în care piatra este vulnerabilă. Ba mai mult, nu o poți tăia în orice anotimp, bazaltul sare în așchii când este tăiat, granitul este altfel, mai docil, dar mai surprinzător.

La Greci, o comună aproape de Tulcea, străzile sunt pavate cu granit, fundațiile caselor sunt din granit, monumentele sunt din granit și mă gândesc că și italienii emigrați la cariere, au rezistat până astăzi, cu tradițiile lor, cu religia lor, cu limba lor, pentru că au ceva din duritatea granitului. Mărturie sunt și profilurile credincioșilor din Biserica Catolică din localitate, plină până la refuz de Santa Lucia, patroana comunității.

Afară bate un vânt cumplit, în biserica micuță stau înghesuți, făcând corp comun friulani bătrâni, tineri, cei ce se reîntorc de unde or fi pentru sărbătoarea lor dragă. Majoritatea bătrânilor au copii plecați pentru totdeauna în Italia. Oare de ce au rămas... carierele s-au închis... puterea s-a dus și ea?!

Răspunsurile sunt de-a dreptul copilărești pentru niște oameni ce au tăiat piatra! Unii sunt supărați pe compatrioții ce nu-i mai recunosc, alții nu se hotărăsc să părăsească frumusețe de vie iar alții sunt cu afaceri solide în zonă.

Afară continuă să bată un vânt sinistru dar noi mâncăm paste tradiționale, bune și fierbinți, bem un vin nemaipomenit pentru prepararea căruia un friulan a rămas credincios bolții sale de vie întreaga viață.

La ieșire, pe stânga, se află un altar al Sfintei Fecioare iar jos, așezate, mai multe urne cu pământ, pământul din care au emigrat acești bravi tăietori de piatră, ce vorbesc încă italiana, își apără dârji tradițiile și rămân pe pământ dobrogean. Sunt veniți din Lazio, Napoli, Umbria, Pordenone.

Privesc vârfulurile munților Măcinului tocite de vânt.

nel taglio e nella sagomatura nella pietra perché sì, per tagliare la pietra dura di granito devi intendertene, sapere esattamente il punto in cui la pietra è vulnerabile. Ancora di più, non puoi tagliare in qualsiasi stagione, il basalto si scheggia quando viene tagliato, mentre il granito è diverso, più docile ma anche più sorprendente.

A Greci, un comune vicino a Tulcea, le strade sono ricoperte di granito, le fondamenta delle case sono in granito, i monumenti sono in granito e credo che anche gli italiani immigrati per lavorare alla cava, siano riusciti a resistere fino a oggi con le loro tradizioni, la religione, la lingua, perché hanno qualcosa della durezza del granito. Testimonianze sono anche i profili dei credenti della Chiesa Cattolica della zona, piena all'inverosimile di Santa Lucia, patrona della comunità.

Fuori soffia un vento terribile, nella chiesetta, stretti l'uno all'altro quasi a formare un unico corpo, i friulani vecchi, giovani, quelli tornati da chissà dove per celebrare la santa, cara alla comunità. La maggior parte degli anziani ha figli trasferitisi in Italia per sempre. Perché saranno rimasti... le cave sono state chiuse... nemmeno l'energia c'è più?! Le risposte sono piuttosto infantili per essere quelle di uomini che tagliavano la pietra! Alcuni ce l'hanno con i compatrioti che non li riconoscono più, altri non hanno voluto abbandonare la bellezza dei vigneti e altri ancora hanno affari ben avviati nella zona.

Fuori continua a soffiare un vento terribile ma noi mangiamo della pasta tradizionale, buona e fumante, e beviamo un vino squisito, per la cui preparazione un friulano è rimasto con fiducia sotto il pergolato delle sue vigne, una vita intera.

All'uscita, sulla sinistra, si apre un altare dedicato alla Santa Vergine e ai suoi piedi, numerose urne piene di terra, la terra che hanno lasciato questi bravi tagliatori di pietra, che parlano ancora italiano, difendono strenuamente le loro tradizioni e rimangono in terra dobrogeana. Provengono dal Lazio, da Napoli, dall'Umbria e da Pordenone.

Guardo la cima dei monti del Măcin sferzate dal vento.

Sfânta **Ecaterina**, Patroana Romei, a Italiei și a Europei

Sfânta Fecioară Ecaterina a fost membră a Ordinului al III-lea dominican și a trăit între anii 1347 și 1380. A fost un lider spiritual care a influențat Evul Mediu târziu.

A fost cea de-a 24 din cei 25 de copii ai modestei familii Benincasa. Tatăl ei, boiangiul sienez Giacomo și mama ei, Lapa (fiică a poetului Nuccio Piagenti) locuiau în cartierul Fontebranda din Siena. Părinții erau îngrijorați că micuța Ecaterina se deosebea mult de ceilalți copii. Își petrecea timpul în rugăciune și, la șapte ani, i-a făgăduit lui Dumnezeu fecioria ei, acest fapt fiind considerat „căsătoria mistică a Ecaterinei”.

Ecaterina a refuzat categoric eventualitatea unei căsătorii și în semn de protest și-a

tăiat bogăția capilară, izolându-se ca într-o chilie, într-o profundă asceză și rugăciune și făcând cele mai grele munci

Avea viziuni la limita dintre viață și moarte și spunea că „nu mai voia să revină în temnița care este corpul fizic.” Odată, în

de **Mihaela Mateescu Profiriu**

Cred că, din când în când, vin pe lume persoane cu calități excepționale, care au capacitatea de a influența mersul istoriei, în conjuncturi providențiale și care după îndeplinirea misiunii lor, pleacă. Este și cazul Sfintei de care amintim acum, una dintre ființele cele mai importante ale timpului său.

din casă. A fost pedepsită și ținută timp de trei ani în casă, fără a avea voie să iasă în lume. După această perioadă, familia a renunțat la constrângeri și Ecaterina a intrat la 16 ani în Ordinul al III-lea dominican, primind *Mantellata* (Pelerina Ordinului).

Ieșind la viață în lume i se părea că îl trădează pe Isus, dar viața aceasta a devenit piatra unghiulară a doctrinei sale. Cea mai mare parte a vieții sale mistice a petrecut-o în Biserica San Domenico din Siena.

Împreună cu alte femei, care au dorit să o urmeze admirând puterea credinței ei, a început să ajute săracii, să îi pregătească pe muribunzi, pe cei condamnați la moarte, să aducă pe drumul cel bun fetele pierdute și să apere copiii nelegitimi, în care se trăgea cu pietre.

În timpul foametei din anul 1370 și a ciumei din 1374, a îngrijit bolnavi și i-a ajutat pe muribunzi. În anul 1370 a avut și viziuni ale Iadului, Purgatorului și Raiului.

biserică, s-a crezut că a murit, nedând semne vitale mai multe ore, timp în care l-a văzut pe Isus, care i-a spus: „Fericirea multora depinde de întoarcerea ta pe Pământ”. Ea spunea că nu vede chipurile oamenilor, ci le vede doar sufletele.

În anul 1374, Capitlul general al dominicanilor i-a recunoscut deplina credință, la Florența, în Biserica „Santa Maria Novella”. Atunci i-a fost dat ca protector și confesor înțeleptul călugăr Raimond de Capua. În stare de extaz, primește Sfintele Stigmatе și Mântuitorul îi spune: „De acum, vei pleca din chilia ta, din orașul și din țara ta. Eu voi fi cu tine și te voi duce să vorbești întregii lumi. Te trimit la conducătorii bisericii și ai creștinătății, pentru ca o femeie slabă să dea de rușine mândria celor tari.” Aceasta se întâmpla la Pisa, în Biserica „Sfânta Cristina”, în anul 1375.

A trăit într-o perioadă de lupte interne, războaie între state și schisma bisericii. A avut o influență deosebită

Sfânta Ecaterina din Siena, frescă de Andrea di Vanni, biserica San Domenico

foto: commons.wikimedia.org

foto: commons.wikimedia.org

Căsătoria mistică a Sfintei Ecaterina din Siena, pictură de Giovanni di Paolo, circa 1460, Metropolitan Museum of Art, NY

asupra vieții religioase și politice a țării ei, asupra Papilor și a comunității religioase. Se știe că a avut un rol determinant în întoarcerea papalității la Roma.

În perioada 1309-1377, papalitatea își avea sediul în orașul francez Avignon. În anul 1367, Papa Urban al V-lea se întoarce la Roma, unde rămâne până în anul 1370, dar nesiguranța în care trăia, îl face să se întoarcă la Avignon. Urmașul său, Papa Grigore al XI-lea s-a confruntat cu o conjurație împotriva sa, a celor din Florența. Ca urmare, „orașul florilor” a fost excomunicat de către papalitate. Ecaterina a plecat la Avignon ca ambasador al Florenței, încercând să reconcilieze cele două părți și să-l aducă pe Papa la Roma. Deși nu avea educație, datorită unei inteligențe deosebite, a unui dar deosebit de convingere și fiind ajutată de carismă și înțelepciune, reușea întotdeauna ceea ce își propunea.

A fost apreciată de Papa Grigore al XI-lea, care a ascultat argumentele Ecaterinei și a realizat importanța pentru Statul

Papal, de a se întoarce la Roma. Era cu un an înainte de a muri. Ecaterina l-a rugat să reformeze clerul și administrația.

Când Papa Grigore al XI-lea a plecat pe mare spre Roma, Ecaterina a plecat și ea cu cei care o însoțeau, în același timp, dar pe uscat.

După moartea Papei Grigore al XI-lea, în anul 1378, a avut loc Marea Schismă Occidentală care a provocat o mare criză de autoritate a bisericii. Când a fost ales Papă la Roma Urban al VI-lea, la Avignon a fost ales un antipapă în persoana lui Clement al VII-lea. Ecaterina a plecat urgent la Roma pentru a-l apăra pe papa cel legitim. Rolul ei a fost din nou major, mediind restabilirea înțelegerii și încrederii reciproce între conducătorii bisericii și cardinalii din Europa.

Ecaterina se întreba dacă nu cumva a greșit aducându-l pe Papa la Roma și poate astfel s-ar fi evitat schisma. Zile întregi se ruga în Bazilica „Sfântul Petru”, implorându-l pe Dumnezeu să refacă unitatea Bisericii Sale. Schisma se va

încheia în anul 1417, odată cu alegerea Papei Martin al V-lea.

Deși nu știa să scrie, Ecaterina a dictat sute de scrisori către mai marii vremii, cerând Pace între regiunile Italiei și susținând papalitatea de la Roma. S-au păstrat aproape 400 de scrisori pline de înțelepciune, credință și realism. Tot ea a dictat și cartea *Dialog despre Providența Divină*, care reprezintă mesajul ei spiritual. Această carte îl va determina pe Papa Paul al VI-lea să o declare „învățător al Bisericii”.

Ecaterina a fost prima femeie care a primit acest titlu. Pe 21 aprilie 1380 a suferit un infarct și s-a sfârșit 8 zile mai târziu, de epuizare și anorexie. Mult timp singura ei hrană a fost doar ostia sfântă. Înainte de a muri a spus: „Să vă iubiți unii pe alții cu sinceritate, în numele lui Isus”, și apoi: „Tată în mâinile Tale încredințez sufletul meu”.

Pentru sfințenia vieții sale a fost canonizată în anul 1461 de către Papa Pius al II-lea. Un rol important în canonizare l-a avut și lucrarea despre viața ei scrisă de Raymond de Capua, confesorul ei, care va deveni Magistru General al dominicanilor.

Jucând un rol important în pacificarea relațiilor dintre Biserică și regatele creștine din Europa, în 1866 a fost declarată Patroană a Romei și în 1939, patroană a Italiei, alături de Sf. Francisc de Assisi. În anul 1999 Papa Ioan Paul al II-lea a declarat-o patroană a Europei, alături de Brigitta a Suediei și de Edith Stein.

Casa din Siena și un portret pictat în timpul vieții ei de către Andrea Vanni (care se află în Biserica San Domenico) sunt încă bine conservate. Tot aici este păstrat și capul ei, corpul aflându-se în Biserica Santa Maria sopra Minerva din Roma.

Până în anul 1969 a fost sărbătorită în ziua de 30 aprilie, iar apoi în 29 aprilie.

Povestea friulanilor agricultori din Craiova

Orașele în care s-au format parohii romano-catolice au o atestare documentară veche. La Craiova din 1827, la Pitești din 1869, la Râmnicu-Vâlcea din 1872.

În urma cercetării registrelor parohiale de la Parohia romano-catolică din Craiova, începând cu anul 1884, de când se păstrează registrele parohiale și până în anul 1990, a fost posibilă întocmi-

Le città in cui si sono formate parrocchie romano-cattoliche hanno testimonianze documentate piuttosto antiche. A Craiova nel 1827, a Pitești nel 1869, a Râmnicu-Vâlcea nel 1872.

Grazie a delle ricerche condotte nei registri parrocchiali della Parrocchia romano-cattolica di Craiova, dal 1884, da quando cioè si conservano i registri, e fino al 1990, è stato possibile

de · di Rodica Mixich

Dacă astăzi asțiți la o slujbă liturgică la Biserica Romano-Catolică din Craiova, este foarte posibil ca la Requiem să auzi că sunt pomeniți membri ai familiilor Amzolini, Nardin, Muzina, De Nalle, Belegante, Sgubin ș.a.m.d. Sunt familiile și urmașii friulanilor agricultori, ce au poposit pe moșile de lângă Craiova acum peste 150 de ani. Credincioșii romano-catolici provin din etnii diferite și, cu precădere, din rândul minorităților naționale.

Se assisti oggi a un rito liturgico alla Chiesa Romano-Cattolica di Craiova, molto probabilmente durante il Requiem sentirai citati i membri delle famiglie Amzolini, Nardin, Muzina, De Nalle, Belegante, Sgubin e così via. Sono le famiglie e i discendenti degli agricoltori friulani che si sono fermati sulle terre vicino a Craiova più di 150 anni fa. I credenti romano-cattolici provengono da etnie diverse ma soprattutto dalle fila delle minoranze nazionali.

rea arborelui genealogic a câtorva familii de friulani agricultori. Cu această ocazie s-au conturat observații de natură generală, legate de imigrația pentru muncă, pe moșile de lângă Craiova și, în mod concret, despre agricultorii friulani, care au format coloniile de la Izvorul Rece, Atârnați, Breasta, Șimnic. Cei care frecventau biserica, o făceau pentru simplul motiv că acolo își puteau găsi identitatea religioasă și își marcau momentele importante ale vieții lor.

Inițial, Evidența Stării Civile a populației era ținută de Biserică. Modificarea radicală a Registrelor de Stare Civilă, cu laicizarea lor, s-a făcut la noi începând cu data de 1 ianuarie 1865. Registrele parohiale au jucat până la această dată și mult timp după aceea, un rol de evidență de stare civilă și intră în categoria actelor oficiale de stare civilă. Corectitudinea datelor depinde și

ricostruire l'albero genealogico di alcune famiglie friulane di agricoltori. In questo contesto, si sono profilate diverse osservazioni di natura generale, legate all'immigrazione per lavoro nelle terre vicino a Craiova e, concretamente, riguardanti gli agricoltori friulani che hanno formato le colonie di Izvorul Rece, Atârnați, Breasta, Șimnic. Chi frequentava la chiesa, lo faceva per il semplice motivo che lì poteva ritrovare la propria identità religiosa e perché da lì passavano i momenti importanti della sua vita.

Inizialmente, il Registro dello Stato Civile della popolazione era tenuto dalla Chiesa. Il radicale cambiamento dei Registri dello Stato Civile, con la loro laicizzazione, nel nostro paese è avvenuto a partire dall'1 gennaio 1865. I registri parrocchiali, fino a quel momento e per molto tempo ancora, hanno giocato il ruolo di registri

IANUARIE • MARTIE

de modul în care preoții au completat rubricile respective, oferindu-ne, peste ani, informații prețioase.

În registrele parohiale întâlnim, de exemplu, numeroși membri ai familiei Amzolini, care apar înscrși în registre cu ocazia căsătoriilor, a deceselor sau botezurilor. Sunt situații, și nu puține, în familia Amzolini, când apar copii ilegiti, care sunt legitimați chiar prin botez, iar în multe cazuri primesc numele unuia dintre bunici sau pe cel al tatălui, o încercare de legitimare în familie. Sunt probabil secrete de familie, dar și un tipar ce se întinde, nici mai mult nici mai puțin, pe trei generații. Tanti Bella, Maria Amzolini care are peste 85 de ani și este la fel de stăpână pe sine, cu toate necazurile prin care a trecut, știe mai multe decât stă scris în registrele parohiale.

Am găsit în aceste registre următorii capi de familie ai clanului Amzolini: Aloysius Amzolini, Luigi Amzolini, Ruggero Amzolini, Romanus Amzolini, Ioanes Amzolini, Antonius Amzolini. De-a lungul timpului, unii dintre ei dispar din

dello stato civile e rientrano nella categoria dei documenti ufficiali dello stato civile. La correttezza dei dati dipende anche dal modo in cui i parroci hanno compilato le voci presenti, offrendoci, dopo molti anni, informazioni preziose.

Nei registri parrocchiali incontriamo, ad esempio, numerosi membri della famiglia Amzolini, presenti nei registri in occasione di matrimoni, decessi e battesimi. Ci sono momenti, e non pochi, nella famiglia Amzolini in cui appaiono figli illegittimi, resi poi legittimi proprio tramite il battesimo e che in molti casi ricevono il nome di uno dei nonni o quello del padre, come tentativo di legittimazione all'interno della famiglia. Probabilmente si tratta di segreti di famiglia, ma anche di un modello che si estende per non meno di tre generazioni. Zia Bella, Maria Amzolini ha più di 85 anni, è assolutamente lucida e con tutte le difficoltà che ha superato, sa molto più di quanto sia stato scritto nei registri parrocchiali.

In questi registri ho ritrovato i seguenti capifamiglia del clan Amzolini: Aloysius Amzolini, Luigi Amzolini, Ruggero Amzolini, Romanus Amzolini, Ioanes Amzolini, Antonius Amzolini. Nel tempo, alcuni nomi sono spariti dai registri in questione e solo quello di Aloysius con i suoi due figli, Luigi e Ruggero, è rimasto fino a oggi.

Una categoria a parte è rappresentata dai friulani, soprattutto uomini, che non hanno frequentato la chiesa e che perciò non appaiono nei registri parrocchiali. Il nipote di uno di loro racconta: «il nonno non aveva molto a che fare con la chiesa e quando nonna era a messa, lui era a bere con gli altri del villaggio. Quando sentiva la campana che annunciava la fine della funzione, tornava subito a casa per farsi trovare dalla nonna».

Gravură de M. Olarian
făcută după tabloul
pictorului Valery

Incisione di M. Olarian
ispirata al quadro del
pittore Valery

Craiova de ieri, strada
Unirii - zona comercială

Craiova di ieri,
strada Unirii - zona
commerciale

registrele parohiale, rămânând în prezent numai Aloysius cu cei doi copii ai săi: Luigi și Ruggero.

O categorie aparte o reprezintă friulanii, mai ales bărbații, care nu prea frecventau biserica, așa că nu aveau cum să apară prea des în registrele parohiale. Nepotul unuia dintre ei ne povestește că „Nonnul nu prea le avea cu biserica și cât timp nonna era la biserică, el era la cârciumă cu ceilalți săteni. Când auzea clopotul care anunța sfârșitul slujbei, fugea repede acasă ca să-l găsească bunica”.

În perioada regimului Benito Mussolini (1883-1945), care a promis italienilor din diaspora o bunăstare deosebită în schimbul reîntoarcerii în țară, mulți italieni care mai erau posesori de pașaport s-au repatriat.

Astfel, Romulus Amzolini din satul Atârnați, căsătorit cu Maria Zgubin din Ișalnița se reîntorc în Italia în 1941: „Ne-am dus la gară tot satul să îi conducem, femeile plângeau, cei care au plecat spre Italia ne-au liniștit că va fi atât de bine încât vor găsi și cutia de chibrituri pe marginea mașinii de gătit”, acolo unde o lăsaseră la plecare... Lucrurile însă nu au stat tocmai așa, după multe peripeții s-au reîntors în locurile de origine, unde și-au refăcut casele și gospodăriile. Alții s-au repatriat odată cu instaurarea regimului comunist în România, ca Eugenia Angela Amzolini (n. 1908), care se repatriază în 1951 și se stabilește la Navara, în nordul Italiei. Așa că italienii din Craiova, fie că și-au depus pașaportul devenind cetățeni români și ulterior proprietari de pământ, fie că au rămas cetățeni ai statului italian și s-au repatriat după cum și când au considerat ei că este mai bine.

Concluzia pe care o tragem este cea a cronicarului, și anume: „Nu sunt vremurile sub cărma omului, ci omul sub cărma vremurilor.”

Durante il regime di Benito Mussolini (1883-1945), che aveva promesso agli italiani della diaspora un eccezionale benessere se fossero tornati in patria, molto italiani ancora in possesso del passaporto sono tornati a casa.

Così, Romulus Amzolini, del villaggio di Atârnați, con la moglie Maria Zgubin, di Ișalnița, sono tornati in Italia nel 1941: «Noi tutti li abbiamo accompagnati alla stazione, le donne piangevano, chi partiva per l'Italia ci ha assicurato che sarà tutto così perfetto che ritroverà perfino un pacchetto di fiammiferi sul bordo del fornello», lì dove l'avevano lasciato alla partenza... Le cose però non sono andate proprio così e dopo molte peripezie sono tornati nei luoghi d'origine, dove si sono ricostruiti case e averi. Altri sono tornati in patria dopo l'instaurazione del regime comunista in Romania, come Eugenia Angela Amzolini (n. 1908), che rimpatria nel 1951 e si stabilisce a Novara, nel nord dell'Italia. Così gli italiani di Craiova, in alcuni casi hanno messo da parte il passaporto e sono diventati cittadini romeni e poi proprietari terrieri, in altri sono rimasti cittadini dello stato italiano e hanno fatto ritorno in patria come e quando hanno preferito.

La conclusione che possiamo trarre è quella del cronista, vale a dire: «Non i tempi sono governati dall'uomo ma è l'uomo a essere governato dai tempi».

La storia degli agricoltori friulani di Craiova

Locul dintre piață și Palatul de Justiție pe care se aflau și ateliere ale unor meseriași italieni, cum ar fi cel al tipografului David Benvenesti

Il luogo tra la piazza e il Palazzo di Giustizia dove si trovavano anche gli atelier di alcuni artigiani italiani, come quello del tipografo David Benvenesti

IANUARIE • MARTIE

Dolci genovesi

Ingredienti per la pasta:

250 g di farina 00; 250 g di farina di semola di grano duro; 200 g di zucchero; 200 g di burro o margarina; 4 tuorli d'uovo; 1/2 bicchiere d'acqua; 5 g di ammoniaca.

Ingredienti per il ripieno:

500 ml di latte; 150 g di zucchero; 2 tuorli d'uovo; 40 g di amido per dolci; 1/2 scorza di limone grattugiata.

Ingredienti per il guarnire:

zucchero a velo q.b.

Preparazione

50 m

Cottura

8 m

Pronto in

1:50 h

Le genovesi sono dolci a collinetta fatti di una pasta frolla sottile e un po' croccante che custodisce un dolce ripieno di crema pasticcera. Sono vendute a Erice dalla storica pasticceria di Maria Grammatico, una donna che in gioventù riuscì a capire i segreti dell'arte dolciaria del locale Monastero di San Carlo, e costituiscono la colazione preferita dagli ericini, nonché il dolce più richiesto dai tanti turisti che visitano l'antico borgo. Si ipotizza che il nome di queste dolci collinette innestate di zucchero a velo derivi dalla forma del copricapo tradizionale dei marinai genovesi, che un tempo frequentavano parecchio la zona per via degli intensi rapporti commerciali tra Genova e Trapani.

Per la pasta: Impastare su di una spianatoia le farine, setacciate, con lo zucchero, il burro tagliato a pezzetti, i tuorli d'uovo e l'ammoniaca, aggiungendo, appena l'impasto dovesse risultare troppo duro e secco, un po' di acqua fredda a filo fino a ottenere una pasta liscia e omogenea. Formare una palla con la pasta, avvolgerla in una pellicola e lasciarla riposare in frigorifero per almeno 60 minuti.

Per la crema pasticcera: In un tegame sbattere i tuorli e lo zucchero. Setacciare l'amido in una ciotola e scioglierlo con il latte a filo. Quindi unire il composto ai tuorli sbattuti nel tegame e cuocere a fiamma moderata, mescolando di continuo con una frusta. Quando la crema si sarà addensata a sufficienza (10-20 minuti), aggiungervi la scorza di

limone grattugiata, mescolare per un altro paio di minuti e toglierla dal fuoco.

Definizione delle genovesi: Stendere l'impasto delle genovesi fino a che abbia uno spessore di 4 mm circa e ritagliare un numero pari di dischi del diametro di 10 cm circa.

Porre due cucchiari di crema pasticcera al centro di ogni disco e coprire con un altro disco, sigillando tutto attorno con le dita e rifilando i bordi con una rotella liscia da pasticciere. Cuocere le genovesi in forno preriscaldato a 220 °C fino a doratura (7-8 minuti circa).

Una volta sfornate, cospargere le genovesi con abbondante zucchero a velo e servirle quando sono ancora abbastanza calde. (dolcisiciliani.net)

Preparare
20 m

Coacere
80 m

Gata în
1:40 h

Drob de ciuperci

Cantități: 500 g ciuperci; 5 cepe; 5 ouă; 5 linguri de făină; ulei; sare; piper.

Se curăță ciupercile și se spală, după care se pun la fiert. Între timp, ceapa se taie mărunț și se pune în tigaie la călit, împreună cu un strop de sare. Se adaugă ciupercile fierte, ce trebuie tăiate felii, și se călesc împreună. Se lasă la răcit. După ce s-au răcit ciupercile și ceapa, se adaugă ouăle și se amestecă bine. Apoi, treptat și amestecând continuu, se pun cele cinci linguri de făină. Se azonează cu sare și piper.

Compoziția rezultată se pune într-o formă de copt pe care ai tapetat-o cu hârtie de copt. Se dă la cuptor la 180 grade, timp de o oră și 20 minute (timpul de coacere variază de la un cuptor la altul). Atenție! Trebuie să verifici drobul cu o scobitoare pentru a te asigura că s-a copt. (unica.ro)

Asociația Italianilor din România – RO.AS.IT. • Str. Ion Câmpineanu nr. 3A, etaj 1, 010031 București

Tel.: +4 0372 772 459; Fax: +4 021 313 3064

www.roasit.ro